

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Opinnon osan suunnittelu ja toteutus hiusalan opiskelijoille

Pajala, Hannele

2011 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Tikkurila

Opinnon osan suunnittelu ja toteutus hiusalan opiskelijoille

Hannele Pajala
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Toukokuu 2011

Hannele Pajala

Opinnon osan suunnittelu ja toteutus hiusalan opiskelijoille

Vuosi	2011	Sivumäärä	51
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa Vantaan ammattiopisto Varian hiusalan opiskelijoille hääkampaukset ja ehostukset opinnon osa. Opinnäytetyö oli projekti, jonka osa-alueina olivat opinnon osan suunnitteluvaihe, opinnon osan toteutusvaihe sekä projektin käsittely kirjalliseen muotoon.

Lähes jokainen suomalainen morsian teettää hääkampauksensa kampaajalla ja myös ehostukseen halutaan ammattilainen avuksi. Parturi-kampaajat ovat alan ammattilaisia, jotka toteuttavat erilaisia palveluja asiakkaan hiuksiin ja ihoon. Opetussuunnitelma määrittelee hiusalan perustutkinnossa opetettavat asiat. Toteutetun opinnon osan sisällöt olivat hiusalan opetussuunnitelman tutkinnon osasta kampaukset ja ehostus.

Oppimista voidaan tarkastella oppimisteorioiden avulla ja oppimisen tutkimisella on pitkä historia. Oppimistyyli on henkilön tapa hankkia tai käsitellä uutta tietoa. Tiedostamalla oppimistyyliä, opiskelijoiden yksilöllinen huomioiminen opetuksessa on mahdollista.

Työn näkökulma oli ammatillisessa koulutuksessa ja tekijä pyrki muodostamaan selkeän esimerkin opinnon osan suunnittelusta ja toteutuksesta. Työssä tarkasteltiin toteutuksen ja teoriataustan kohtaamista keskenään. Lähteet olivat kirjallisuudesta sekä internetistä. Opinnäytetyö osoitti, että opetuksen järjestämiseen liittyy suuri taustatyö, jossa tulee tarkoin suunnitella monia opetukseen liittyviä seikkoja. Huolellisen taustatyön avulla opinnon osan toteutus oli vaihe, jossa edettiin niin etukäteen suunniteltujen kuin yllättävinäkin tulevien asioiden ohjaamana.

Avainsanat: hää, hiusala, opetussuunnitelma, oppiminen

Hannele Pajala

Planning and implementing a part of studies for hairdressing students

Year	2011	Pages	51
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to plan and implement the part of hairdressing studies concerning wedding hairdos and make-up at the Vocational College of Vantaa. Thesis was a project which parts were planning a part of studies, implementing a part of studies and writing the project to a textual form.

Nearly every Finnish bride has her wedding hairdo done by a hairdresser and for make-up as well they want professional help. Hairstylists are professionals in the field of hairdressing who make different services to client's hair and skin. The curriculum defines the subjects which should be taught in the basic examination of hairdressing. The contents of the part of studies which was implemented were from the Vocational Qualification of hairdressing curriculum of hairdos and make-up.

Learning can be examined by the learning theories and learning research has a long history. Learning strategy is way to acquire or handle new data. Recognizing different learning strategies makes it possible to pay attention to students individually during the teaching.

The focus was on vocational education and the author tried to create an example about planning and implementing a part of studies. It was examined in the thesis how the implementing is linked with the theory background. Literature and internet links were used as sources. The thesis showed that teaching requires a lot of background work and planning. Careful background work secured that implementing the part of studies progressed well in every situation.

Keywords: wedding, hairdressing industry, curriculum, learning

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Avoliitto Suomessa	7
2.1	Morsiusmuoti	8
2.2	Hääkampaukset ja ehostukset	10
3	Hiusalan perustutkinto, alan kuvaus ja arvot	10
3.1	Ammatillisen perustutkinnon perusteet, hiusalan perustutkinto	11
3.2	Opetussuunnitelma	12
3.3	Opiskelijan arviointi ammatillisessa koulutuksessa	13
4	Kampaukset ja ehostus 15 opintoviikkoa	14
4.1	Juhlakampaukset ja ehostukset	15
4.2	Arvioinnin toteutus ja ammattiosaamisen näytön kuvaus	15
5	Oppiminen.....	18
5.1	Behavioristinen teoria.....	20
5.2	Kognitiivinen teoria.....	20
5.3	Humanistinen teoria	21
5.4	Konstruktivistinen teoria.....	21
6	Oppimistyyli	22
6.1	Visuaalinen oppimistyyli	23
6.2	Auditiivinen oppimistyyli	23
6.3	Kinesteettinen oppimistyyli	24
7	Opetustilanne.....	25
8	Hääkampaukset ja ehostukset opinon osa	27
8.1	Opinnon osan suunnittelu.....	28
8.2	Opinnon osan toteutus	30
8.3	Arvio	34
9	Pohdinta	36
	Lähteet	39
	Liitteet	42

1 Johdanto

Aiheena tässä opinnäytetyössä on ammatillisen koulutuksen opinnon osan suunnittelu ja sen rakentaminen selkeäksi opetuskokonaisuudeksi. Kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, jossa suunnittelin hiusalan opiskelijoille hääkampaukset ja ehostukset opinnon osan. Työni muodostui kolmesta isommasta vaiheesta: opetuksen ja materiaalien suunnittelu, opetuksen järjestäminen sovitulle kohderyhmälle eli hiusalan opiskelijoille sekä projektin arviointi ja työstäminen kirjalliseen muotoon.

Käsittelen tässä työssä aiheen teoriataustaa siltä kannalta, että se tukee toteuttamaani projektia. Teoria etenee ns. hieman kevyemmästä aiheesta kohti teoreettisempaa tietoa, muodostaen lukijalle käsityksen siitä, kuinka etenin opinnon osan suunnitteluvaiheessa. Luku kaksi käsittelee avioliittoa ja häitä, joka muodosti opinnon osan sisällön. Luvussa kolme esittelen yleisesti hiusalan perustutkinnon ja mistä sen opetussuunnitelma muodostuu. Neljäs luku on hiusalan opetussuunnitelman osasta kampaukset ja ehostukset, joka antoi minulle raamit jonka mukaan toteutin opinnon osan. Viides, kuudes ja seitsemäs luku käsittelevät teoreettisempaa tietoa oppimisesta sekä opettamisesta.

Rajasin työni käsittelemään asioita ammatillisen koulutuksen näkökulmasta ja pyrin muodostamaan siitä sellaisen kokonaisuuden, joka antaa yhden esimerkin opinnon osan suunnittelusta ja toteutuksesta. Teoriaosuuden jälkeen luvussa kahdeksan esittelen projektini kulun suunnittelusta toteutukseen ja vertailen oman näkemykseni pohjalta teorian ja käytännöntyön kohtaamista. Viimeiseen lukuun olen koonnut pohdinnan opinnäytetyöstäni.

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa toisen asteen hiusalan opiskelijoille hääkokonaisuus opinnon osa. Idea lähti todellisesta tarpeesta, jonka olin itse huomannut työelämässä sekä yhdessä muiden työelämäneustajien kanssa. Olen Vantaan ammattiopisto Varian hiusalan neuvottelukunnassa jäsenenä kolmatta vuotta. Kyseessä on työryhmä, joka tarvittaessa suunnittelee esimerkiksi uutta opetussuunnitelmaa. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmat on uudistettu muutaman viime vuoden aikana. Tämä uusi opetussuunnitelma on jo käytössä ryhmällä, jolle toteutin hääkokonaisuus-kurssin. Alusta pitäen työelämän edustajien mielipiteitä on hyödynnetty uuden opetussuunnitelman laadinnassa. Työelämän edustajina olemme jakaneet näkemyksiämme siitä, mitä tämän hetkinen kysyntä on hiusalalla. Toisekseen tähän on kytköksissä vahvasti se, mihin oppilaitoksissa alakohtaisesti tulisi opetuksen painopiste keskittää.

Hiusalan neuvottelukunnan kokouksissa olimme tulleet lopputulokseen, että uuteen opetussuunnitelmaan tulisi sisällyttää enemmän kampauksiin liittyvää opetusta. Erityisesti kampauserhostus-kokonaisuudet koettiin työelämän puolesta tarpeellisiksi. Esiin nousi erityisesti mor-

siusteema, jonka osalta kysyntä on suurta. Olkoon vihkiminen sitten siviilivihkiminen tai kirkollinen, ovat häät suomessa sellainen juhla, johon kuluttajat ovat valmiita panostamaan rahallisesti. Myös kampauksesta ja ehostuksesta ollaan valmiita maksamaan ammattilaisille. Tähän tarpeeseen ammatillisen koulutuksen ja työelämän tulisi vastata lisäämällä hääkokonaisuuksien tarjontaa.

Varian hiusalan neuvottelukunta hyväksyi uuden opetussuunnitelman kampausten ja ehostusten osalta 27.4.2009. Kyseessä on 15-opintoviikon laajuinen tutkinnon osa. Yksi opintoviikko sisältää lähiopetusta 28:n tuntia. Pitämäni hää-opintokokonaisuus oli yhden opintoviikon laajuinen ja tämä kyseinen opintoviikko otettiin hääkurssia varten juuri tästä mainitsemastani hiusalan perustutkinnon opetussuunnitelman tutkinnon osasta kampaukset ja ehostus 15 opintoviikkoa. Kampaukset ja ehostus tutkinnon osassa mainitaan keskeisenä sisältönä esimerkiksi hää- ja juhlakampaukset sekä hää- ja juhlemeikki. Nämä sisällöt on määritelty yhdessä Varian ammatinopettajien kanssa.

Opinnäytetyöhöni kuului siis suunnitella ja toteuttaa yhteensä laajuudeltaan 28 opetustunnin mittainen opintokokonaisuus. Tämä opetustuntimäärä jaettiin seitsemälle kerralle, jolloin yhden opetuskerran pituudeksi tuli 4 tuntia. Tämän lisäksi opiskelijoille kuului itsenäistä työskentelyä. Tämän opinnot osan toteutin heille syys- ja lokakuun 2010 aikana.

Hää-opintokokonaisuus toteutettiin Vantaan ammattiopisto Varian ylioppilaspohjaisille hiusalanopiskelijoille. Tämä kyseinen ryhmä on aloittanut hiusalanopintonsa syksyllä 2009. Siinä vaiheessa, kun olin jo konkreettisesti pitämässä kyseiselle ryhmälle hääopintokokonaisuutta, he olivat toisen vuoden opiskelijoita ja valmistumassa sen lukuvuoden päätyttyä, keväällä 2011. Kyseinen ryhmä oli saanut jo ensimmäisenä opiskeluvuotenaan opetusta kampauksista ja ehostuksista ja nyt tarkoituksena oli ottaa osa juhlakampauksista ja ehostuksista hääteemalle. Ryhmä oli ensimmäisen vuoden aikana ehtinyt opiskella kampausten perusteet ja ehostukset sekä tehdä kampauksia liiketyössä työssäoppimisen puitteissa. Näistä kampausten ja ehostusten tutkinnon osista on tietoa opinnäytetyöni teoriaosuudessa. Näiden lähtökohdien pohjalta lähdin työstämään opinnäytetyöprojektiani.

2 Avioliitto Suomessa

Avioliiton merkitys oli ennen paljolti taloudellinen. Se oli sukujen välinen sopimus, jolla morsian naitettiin sulhaselle. Luterilainen vihkiminen määrättiin pakolliseksi Ruotsi-Suomessa vuonna 1612. Myös kirkkolaissa se määrättiin vuonna 1686, sekä vuoden 1734 valtakunnan laissa. Siviilivihkiminen on tullut sallituksi suomessa vasta 1917. (Kahden kauppa 1995: 9.)

Avioliiton solmiminen on julkinen sitoutuminen toiseen. Tällöin avioliitto on yhteiskunnassa vahvistettu. Nykylain mukaan avioliiton saa solmia, mikäli on täyttänyt 18 vuotta, eikä ole jo avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa. Oikeusministeriön luvalla myös alle 18-vuotias voi avioitua. Nykyisin avioliitto voidaan solmia siviili- tai kirkollisella vihkimisellä. (Holmberg, Horelli 2008: 14.)

Nykyään avioliitto solmitaan parin omasta valinnasta ja päätöksestä. Ennen kuin vihkiminen voidaan suorittaa kirkollisesti tai siviilissä, tulee toimittaa avioliiton esteiden tutkinta. Esteiden tutkinta tulee hakea viikkoa ennen vihkimistä, mikäli molemmat ovat Suomen kansalaisia. Vihkimiseen tarvitaan vihkipäälliköitä sekä kaksi todistajaa. Evankelis-luterilaisessa vihkimisessä tulee molempien vihittävien olla rippikoulun käyneitä, sekä kirkon jäseniä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko.)

Solmittujen avioliittojen määrä Suomessa oli vuonna 2008 suurin vuoden 1976 jälkeen (Miksi suomalaiset menevät naimisiin? 2010). Nyky-Suomessa siviilivihkimisiä on noin puolet solmituista avioliitoista. Vuonna 2009 noin 51 prosenttia solmituista liitoista vihittiin kirkossa. Suomessa 15 450 henkeä vihittiin siviilissä ja 17 020 henkeä kirkollisesti. Vihkimistapa ei selvinyt 750 henkilön osalta. Siviilivihkiminen on 2000-luvulla nostanut kannatustaan. (Kurki-Suonio 2010.)

Suomalaisten häätottumuksia ja mielipiteitä on viime vuosina seurattu tutkimuksella, joka on toteutettu häät.fi internet- sivustolla. Vuonna 2009 järjestettyyn kyselyyn vastasi kaikkiaan 1057 suomalaista morsianta ja sulhasta. Rakkaus, romantiikka, lapset ja juridiset syyt ovat suomalaisten solmimien avioliittojen taustalla tänä päivänä. Muuttanutta avioliittokäsitystä kuvaa vastauksissa löytynyt syy avioliitolle, hyvät juhlat. (Suuri häätutkimus 2010.)

Suomessa vuonna 2009 vihittyjen 33220 henkilön määrä kertoo mielestäni siitä, että avioliitolle on tärkeä merkitys. Avioliiton solmiminen vaatii jo juridisesti työtä ennen vihkimistä. Ihmiset haluavat valmistautua vihkimiseen suunnittelemalla ja panostamalla juhlaan, jonka useimmat parit viettävät perheensä, ystäviensä ja sukunsa kanssa. Kauneudenhoito on osa tätä valmistautumista.

2.1 Morsiusmuoti

Varhaisina aikoina morsiamen häähäpuku ei juuri eronnut tavallisesta juhlapuvusta. Puvun tuli kestää juhlasta toiseen taloudellisista syistä. Usein puku siirtyi vielä äidiltä tyttärelle. Puvun asusteina käytetyt kruunut, sepeleet ja morsiuskorut erottivat jo tuolloin morsiamen häävieraista. Morsiuskruunun käytöstä on näyttöä jo 1500-luvulta ja sen tehtävänä oli edustaa morsiamen neitsyyttä. Säätyläismorsiamet luopuivat vähitellen kruunuista ja alkoivat sen

sijaan käyttää seppeleitä. Kukkien käyttö pääkoristeina on vaihdellut eri vuosikymmeninä. Värit puvuissa olivat ajanmukaisia muotivärejä ja sääty-yhteiskunnan aikana jopa puvun kangas sekä kuosi oli määritelty yhteiskuntaluokan mukaan. Valkoinen morsiuspuku yleistyi vähitellen lähestyttäessä 1900-lukua ja hunnun käyttö lisääntyi. Aluksi hunttu oli vain pieni pitsi kukkien kera. Hunnun pituus ja materiaali on vaihdellut muodin mukaan. 1900-luvun morsiusmuoti vaihteli ja esimerkiksi sotavuosina morsiuspukuna saattoi olla jopa Lotta-puku. Vähitellen pukuvalikoima alkoi laajeta ja lyhyemmätkin morsiusmekot tulivat markkinoille. 80-luvulta lähtien suuret mahtipontiset kirkkohäät ja koristeelliset puvut olivat muodissa. (Kahden kauppa 1995: 41–48.)

Nykyisin pukuvalikoiman ollessa valtavan laaja jo pelkästään hääpukuliikkeissä, jokainen morsian löytää varmasti mieleisensä puvun. Oman lisänsä antaa tänä päivänä pukujen internet -myynti, jolloin valikoima laajenee vielä mittavammaksi. 2000-luvulla morsiusmuoti on ollut monimuotoisempaa ja sallivampaa. Materiaalina useimmin on silkki, satiini, tafti ja pitsi. Monen mallisia pukuja on tarjolla, suosituimpia malleja ovat puvut, joissa leveä helma yhdistyy kapeaan korsettimaiseen yläosaan. Asusteet ovat nykyisin suuri osa pukubisnestä. Hunnut, tiarat, kruunut, morsiushatut ja kukat koristavat monia morsiamia. (Holmberg, Horelli 2008: 55–57.)

Maailmalla vuoden 2010 morsiuspukutrendinä on pukujen olkaimettomuus (Callaway 2010). Yhä yleisempää on myös ostaa kaksi eri hääpukua, toinen vihkimistä varten ja toinen häävastaanotolle. Juhlia varten ostettu puku on usein lyhyt ja viimeisimpiä trendejä mukaileva juh lamekko (Ruocco 2009.) Väreistä musta on trendikäs hääpukujen yksityiskohtiin ja rohkeimmat morsiamet valitsevat mini-pituisen häämekon vihkimiseen tai häävastaanotolle toiseksi hääpuvukseen (Bowles 2009). Suuri hääutkimus 2010 paljastaa, että suomalaisista morsiamista 52% ostaa hääpukunsa omaksi. Puolet vastanneista morsiamista kertoi hääpuvun värin olevan taitettu valkoinen, kuten luonnonvalkoinen, kerman- tai luunsävyinen. Vastanneista morsiamista 53% ei käytä huntua osana hääpukuaan. Hääkimpussa väreinä nykymorsiamet pitävät valkoisesta ja punaisesta. (Suuri hääutkimus 2010.)

Vuosittaisilla hää- ja rakkausmessuilla esiteltävää seuraavan kauden morsiusmuotia Hanna Koskinen morsiuspukuliike Stilissimasta kuvasi seuraavasti: Vuonna 2010 morsiuspuvut ovat kevyitä, mutta ryhdikkäitä. Leikkimielisyyttä on nähtävillä ja Kreikkalaistyylliset puvut pitävät suosionsa. Myös lyhyitä pukuja on tarjolla entistä enemmän. Lyhyet hunnut ja sulat hiuskoristeina ovat pinnalla. (STT info, 2009.)

Häiden suunnittelu alkaa yhä useammin pukujen valinnasta, jonka jälkeen esille nousee kampaus ja ehostus. Puvun, kampauksen ja ehostuksen tulee sopia tyylillisesti yhteen. Morsiuskampaukset ovat kysyttyjä ja ehostukseen halutaan ammattilainen avuksi. Usein morsiamella

on puvun lisäksi myös erilaisia pääkoristeita hunnuista tiaroihin. Niiden tukeva kiinnittäminen sekä lisääminen kampaukseen eivät välttämättä onnistu kuin kampaajalta. Oman kokemukseni mukaan kampauksen ja ehostuksen ajanvaraaminen ajoitetaan usein puolesta vuodesta kuu-kauteen ennen häitä. Tällöin aloitetaan jo kampauksen suunnitteleminen, usein morsiuspuvun tyylin pohjalta ja innoittamana.

2.2 Hääkampaukset ja ehostukset

Häät ovat suomalaisille tärkeä juhla, johon panostetaan taloudellisesti ja ajallisesti. Kampaus ja ehostus kuuluvat merkittävänä osana morsiamen hääpäivään. Oma kokemukseni kampaajan työssä on osoittanut tämän, mutta myös alan kollegoiden näkemykset ovat olleet samoja. Etsiessäni tietoa häistä, huomasin kampausten ja ehostuksen olevan suuri osa nyky-morsiamien häävalmisteluja.

Lähes jokainen suomalainen morsian teettää hääkampauksensa ammattilaisella (Suuri häätutkimus 2010). Hääpäivänä hääpari haluaa olla edustavan näköinen ja morsiamen ehostus ja kampaus viimeistelevätkin tämän kokonaisuuden. Perinteisin hääkampaus on nuttura tai niiden variaatiot. Kampaus viimeistellään monesti erilaisilla koristeilla, hunnulla tai tiaralla. (Holmberg, Horelli 2008: 83–84.) Kasvojen muoto ja hiuslaatu vaikuttavat morsiuskampauksen suunnitteluun, mutta sen lisäksi morsiamen hiukset kuvastavat myös hänen persoonaansa. Kampauksen tulee tukea morsiamen tyyliä ja tuntua hänestä itsestään hyvältä ja omalta. (Jensen 2009.)

Onnistunut häämeikki tuntuu morsiamesta luontevalta ja sopii hänelle. Morsiamen tyylistä riippuen ehostus voi olla voimakkaampi tai luonnollisempi. Myös morsiamen puku, persoona ja häiden teema vaikuttavat häämeikkiin. Ammattilaisen tekemä ehostus on usein morsiamelle helpompi vaihtoehto, kuin itse tehty ehostus, ja usein myös kestävämpi. (Holmberg, Horelli 2008: 84–85.) Häämeikin ja juhlameikin ero on sävyvalinnoissa. Kun juhlameikki soinnutetaan usein puvun väreihin, hääehostuksessa huomio kiinnittyy enemmän morsiamen omiin väreihin. Lisäksi persoonallisuus ja luonnollisuus sekä kestävyys ovat hääehostuksen ydin (Södergren 2010.)

3 Hiusalan perustutkinto, alan kuvaus ja arvot

Parturi-kampaajat ovat alan ammattilaisia, joilla on valmiudet suunnitella ja toteuttaa erilaisia palveluja asiakkaan ihoon, hiuksiin ja partaan. Lähtökohtana tulee olla asiakkaan toiveet ja tarpeet. Parturi-kampaaja käyttää työssään erilaisia alan työvälineitä ja kosmetiikka-aineita. Myös näiden myynti on osa työnkuvaa. Työhön tulee sisältyä asiakkaan ohjausta hius-

ten hoidossa ja tuotteiden oikeanlaisessa käytössä. (Kärppä, Laurila, Lundgren 2010: 208–209.)

Parturi-kampaajan työn tulisi olla jokaisen asiakkaan kohdalla yksilöllistä palvelua, johon kuuluu asiakaspalvelu-, vuorovaikutus-, viestintä- ja yhteistyötaidot. Olennaista ovat käden taidot ja ammattilaisen esteettinen näkemys. Hiusalan ammattilaisen tulisi seurata muotia, sekä opastaa asiakasta hiusten ja hiuspohjan hoitamisessa sekä kosmeettisten tuotteiden käytössä. (Opetushallitus 2009: 153.)

Alan arvoperustana ovat palvelun korkea laatu, asiakaslähtöisyys ja asiakastyytyväisyys. Myös terveys, turvallisuus ja esteettisyys tulee huomioida, sekä monikulttuurisuuden lisääntyessä tasa-arvo ja suvaitsevaisuus. (Opetushallitus 2009:153.) Alan arvoihin sisältyy taito tarjota asiakkaalle onnistuneita palvelukokonaisuuksia, joihin kuuluu myös siisti ja viihtyisä toimintaympäristö. Alan ammattilaisina parturi-kampaajien tulisi pystyä tukemaan asiakkaan yksilöllisyyttä ja pystyä tarjoamaan hänelle hyvää oloa. Kestävän kehityksen perusperiaatteet tulisi hallita, varsinkin sosiaalinen kestävyys korostuu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa erilaisten asiakasryhmien kanssa. Alan ammattilaisen tulisi pyrkiä tunnistamaan asiakkaan tarpeet ja palvella niitä. (Kärppä, Laurila, Lundgren 2010: 208–209.)

Parturi-kampaajan työssä ammattilaiselta vaaditaan tervettä itsetuntoa ja oman elämän hallintaa. Hänen tulee olla innovatiivinen sekä sisäistää ammattietiikka. Palvelu- ja yhteistyöhenkisyys ovat ehdottomia alalla, samoin luotettavuus. Alan tuomat terveydelliset haasteet edellyttävät ergonomian hallintaa ja terveitä elämäntapoja työkyvyn ylläpitämiseksi. (Opetushallitus 2009: 154.)

3.1 Ammatillisen perustutkinnon perusteet, hiusalan perustutkinto

Uusi Opetushallituksen määräys ammatillisen perustutkinnon perusteista on tullut voimaan 1.8.2009 ja se on voimassa toistaiseksi. Hiusalan perustutkinnon perusteiden määräystä tulee noudattaa 1.8.2009 alkavassa peruskoulutuksessa sekä näyttötutkinnoissa. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman tulee noudattaa tutkinnonperusteissa määrättyjä asioita. Koulutuksen järjestäjä, tutkinnon järjestäjä tai tutkintotoimikunta ei saa jättää noudattamatta näitä määräyksiä eivätkä poiketa niistä. (Opetushallitus, 2009.)

Perustutkinnon perusteet on määräys jolla ohjataan koulutuksen järjestäjiä. Ammatillinen perustutkinto koostuu ammatillisista tutkinnon osista (yhteiset opinnot), joka vastaa aiemmin käytössä ollutta opintokokonaisuus- nimitystä (Liite1). Lisäksi perustutkintoon liittyy vapaasti valittavia tutkinnon osia. Ammatillisen perustutkinnon perusteissa on selvitetty tutkinnon tavoitteet, sen muodostuminen, osien ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet, arvioinnin koh-

teet ja arviointikriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat. (Opetushallitus, 2009: Johdanto.)

Hiusalan perustutkinnon perusteissa on asetettu tutkinnolle tavoitteet. Yleinen tavoite on luoda opiskelijoille alan perusvalmiudet työelämään. Parturi-kampaaja on hiusalan ammattilainen, joka hallitsee muun muassa kampaukset ja ehostuksen. Parturi-kampaaja pystyy palvelemaan erilaisia asiakasryhmiä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden tarpeiden ja odotusten mukaan. Tämä edellyttää monipuolisten työskentelytapojen hallintaa ja laitteiden tuntemusta. Parturi-kampaaja osaa myös tulkita asiakkaan tyyliä ja hänen tulisi toiminnallaan edistää työpaikkansa kannattavuutta. Hiusalan perustutkinnon suorittanut henkilö osaa arvioida ja jäsentää tietoa, suunnitella omaa työtään sekä luoda itselleen oppimisen tavoitteita. Ammatillisen koulutuksen tulisi antaa opiskelijalle valmiudet kehittää tieto-taitojaan ja tukea opiskelijan elinikäistä oppimista. (Opetushallitus, 2009: 8–9.)

Elinikäisen oppimisen avaintaidot ovat osaamista, jota opiskelija tarvitsee jatkuvassa ammatillisessa oppimisessa, tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotossa ja työelämän muuttuvissa olosuhteissa. Niiden avulla opiskelija pystyy kehittymään muuttuvan yhteiskunnan ja työelämän vaatimusten mukaisesti. Elinikäisen oppimisen avaintaidoiksi on määritelty muun muassa ongelmanratkaisutaidot, joiden avulla opiskelija osaa arvioida omaa osaamistaan sekä hankkia tietoa ja soveltaa sitä. (Opetushallitus, 2009: 13–15.)

3.2 Opetussuunnitelma

Ammatillinen tutkinto antaa opiskelijalle pohjan suoriutua erilaisista alan työtehtävistä sekä kehittää ammatillista osaamistaan työelämässä. Oppilaitokset työpaikkojen edustajien kanssa varmistavat sen, että koulutus vastaa työelämän ammatittaitovaatimuksia ja että koulutus parantaa työllistymistä. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on antaa tarvittavia tietoja ja taitoja ammattitaidon saavuttamiseksi. Ammatillisessa koulutuksessa täytyy huomioida erilaiset opiskelijat ja hyödyntää opetustapoja, jotka sopivat oppimisvalmiuksiltaan ja -tavoiltaan erilaisille opiskelijoille. Koulutus suunnataan työelämän tulevaisuuden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjät tekevät yhteistyötä työelämän edustajien kanssa ja he pohtivat minkälaisia ammatillisia valmiuksia alojen kehittämisessä tarvitaan. (Hätönen, 2006: 9–11.)

Opetussuunnitelman tarkoituksena on määrittää ammatillisen perustutkinnon tavoitteet, keskeisimmät sisällöt ja arvioinnin perusteet. Siitä tulee löytyä kaikki tarjottavat opinnot, sekä valinnaiset että vapaasti valittavat opinnot. Opetussuunnitelma laaditaan työelämän ja oppilaitoksen kesken, jolloin se toteutetaan alakohtaisten suunnittelutyöryhmien, kuten neuvottelukuntien ja oppilaitoksen yhteistyönä. Näihin suunnitteluryhmiin kuuluu mm. alan työnteki-

jöitä, työnantajajärjestöjen sekä opettaja- ja opiskelijajärjestöjen edustajia. (Hätönen, 2006: 19.)

Opetussuunnitelman laatimisesta on säädetty laissa ja sen valmistaminen kuuluu koulutuksen järjestäjälle. Sen tehtävänä on tiedottaa ja markkinoida ja se on julkinen asiakirja. Kun opiskelija valitsee oppilaitosta, opetussuunnitelma toimii hänelle tiedottajana. Sen laadinta luo yhteistyötä oppilaitoksen ja eri työelämän tahojen kanssa ja se voi toimia myös työelämän edustajalle apuvälineenä suunnitellessa työssäoppimisen sisältöä. Koulutuksen järjestän tulee jatkuvasti kehittää opetussuunnitelmaa ja pitää se ajan tasalla. (Hätönen, 2006: 24–25.)

Opetussuunnitelmasta tulee ilmetä mistä opinnoista se koostuu ja mitä opetusjärjestelyjä käytetään. Siitä tulee selvittää arviointiperusteet ja se on oleellinen muun muassa opiskelijoiden oikeusturvan kannalta. Sen selventää mitä opiskelijan tulee opiskella, kuinka hän voi itse vaikuttaa opintojen suuntaukseen ja millä tavalla häntä arvioidaan. Opetussuunnitelmaan tehdään muutoksia vain virallisilla päätöksillä. (Hätönen, 2006: 25–26.)

3.3 Opiskelijan arviointi ammatillisessa koulutuksessa

Arvioinnin tarkoituksena on opiskelijan ohjaaminen, motivointi ja kannustaminen, jotta opiskelija pääsisi tavoitteisiinsa. Arvioinnilla pyritään myös tukemaan myönteistä minäkuvaa ja opiskelijan kasvua ammatillisena. Näiden lisäksi arvioinnin tärkeä tehtävä on antaa opiskelijoille tietoa heidän osaamisen tasostaan, samoin kuin opettajille, työnantajille sekä jatko-opintopaikoille. (Opetushallitus 2009:130.)

Opiskelijan oikeuksiin kuuluu ennen opintojen alkamista saada informaatiota arvioinnin periaatteista, kuten arvioinnin tehtävät ja tavoitteet, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. Opettajan on huolehdittava siitä, että opiskelijat saavat tarvittavat tiedot siitä, minkälaista aineistoa heidän on tuotettava arviointia varten. (Opetushallitus 2009: 130.)

Opiskelijan oppimisen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin arviointikriteereihin. Ammatillisen tutkinnon ammatittaitovaatimukset ja tavoitteet antavat pohjan opiskelijan arvioinnille. Arvioinnin tavoitteena on selventää opiskelijalle se, mitä hän jo osaa sekä mitä hänen tulee vielä harjoitella. Motivoivalla arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan tavoitteiden saavuttamiseen ja autetaan opiskelijaa kehittymään itsensä arvioinnissa. Oppimisen arviointi voi olla suullista tai kirjallista, mutta sitä tulisi antaa koko koulutuksen ajan. Numeerista arviointia oppimisen arvioinnissa ei välttämättä käytetä. (Opetushallitus 2009: 132–133.)

4 Kampaukset ja ehostus 15 opintoviikkoa

Opetussuunnitelman tutkinnon osa, Kampaukset ja ehostus 15 opintoviikkoa, on voimassa tällä hetkellä. Siihen sisältyy seuraavanlaisia osia: Kampausten perusteet, Ehostus, Juhlakampaukset ja ehostukset ja Kampaukset liiketyössä. (Hiusala opetussuunnitelma, Kampaukset ja ehostus 15 ov: 2009.)

Kampaukset ja ehostus tutkinnon osan kuvauksessa kerrotaan, että tämä tutkinnon osa on pakollinen kaikille hiusalan opiskelijoille. Kun opiskelija on suorittanut kyseisen kokonaisuuden hänen tulisi osata seuraavia asioita: ” suunnitella ja toteuttaa asiakkaille kampauksia eripituisiin hiuksiin erilaisilla tekniikoilla, pestä asiakkaan hiukset työn vaatimalla tavalla, viimeistellä kampaukset, käyttää kampauksissa tarvittavia tuotteita, työvälineitä ja materiaaleja, kiinnittää hiuslisän/ valkin tai koristeen, suunnitella ja toteuttaa erilaisia ehostuksia, käyttää ehostuksessa tarvittavia tuotteita ja työvälineitä, ottaa huomioon muodin kampauksia ja ehostuksia suunnitellessa, ottaa huomioon muoto-opin kampauksissa ja ehostuksissa, suositella ja myydä asiakkaalle kampaukseen ja ehostukseen sopivia kotihoitotuotteita ja ohjata niiden käytössä, toimia erilaisissa asiakaspalvelu- ja vuorovaikutustilanteissa, hankkia tietoa eri lähteistä, ottaa huomioon yrittäjyyden ja vastuullisuuden toiminnassaan, edistää toimintansa turvallisuutta ja vastuullisuutta työssään ja vapaa-aikanaan, ylläpitää terveellisiä elintapoja ja yhteisönsä ihmissuhteita sekä toiminta- ja työkykyään, ylläpitää ergonomista, hygieenistä, terveellistä ja turvallista työympäristöä, tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyvät vaarat ja terveyshaitat sekä osaa ennakoida ja suojautua niiltä, noudattaa ammattietiikkaa, ottaa huomioon kestävän kehityksen, arvioida omaa työtään”. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 2.)

Keskeisin sisältö Kampausten perusteet osassa on föönauksen perustekniikoiden hallinta ja erilaisten kuumien työvälineiden käyttö. Rullakampaukset, lainetekniikat ja erilaiset letitykset ovat myös keskeisiä asioita. Kampausten perusteissa painotetaan myös muoto-oppia ja tyyliintulkintaa ja koristeiden käyttöä osana kampauksia, joista tärkeimpänä helpohkot nutturakampaukset. Osan toteutustapana on tietopuolinen opetus, työsalissa tapahtuva opetus sekä asiakaspalvelussa tapahtuva opetus. Myös itsenäinen opiskelu on osa oppimista. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 9.)

Ehostukset tutkinnon osassa keskeisimpänä sisältönä on hallita ihon peruspuhdistus ja tuntea erilaiset ihotyyppit ja niiden yksilöllinen hoito ja hoitotuotteet. Välineet, niiden huolto ja tuotetuntemus ovat keskeisiä asioita. Perusmeikin lisäksi opiskelijan tulisi hallita erilaiset silmämeikit ja niihin yhteydessä olevat muoto-oppiasiat, sekä tuntea ajankohtainen meikkimuoti. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 10.)

Keskeisin sisältö Kampaukset liiketyössä osassa on tutustua liikkeessä käytössä oleviin tuotteisiin. Asiakkaan hiusten viimeistelyyn muiden töiden yhteydessä kiinnitetään huomiota, samoin kuin kampausten suunnitteluun että niiden toteutukseen asiakkaalle. Asiakkaan kotihoito-ohjaus on yksi tärkeä elementti kampaus- ja ehostusmuodin tuntemisen ohella. Samalla opiskelija jatkuvasti perehtyy ajankohtaisiin asioihin kampaus- ja viimeistelytrendien kohdalla, sekä toteuttaa niitä asiakkaille liiketyössä. Osa suoritetaan nimensä mukaisesti työssäoppimispaikalla sekä itsenäisenä opiskeluna. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 12.)

4.1 Juhlakampaukset ja ehostukset

Ammattitaitovaatimuksiksi Juhlakampausten ja ehostukset tutkinnon osan osalta on määritetty se, että opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa asiakkaille monipuolisin tekniikoin erityyisiä ja eri tilaisuuksiin sopivia kampauksia. Opiskelija hallitsee hiuslisän ja hunnun kiinnittämisen sekä valkin käytön osana kampausta. Myös pukeutumisetiketin tuntemus eri juhla- ja hääkokonaisuuksiin on osa vaatimuksia. Eri ikäryhmille osataan toteuttaa erilaisiin tilaisuuksiin sopivia ehostuksia, joiden osana tulee hallita muodin ja muoti-opin vaikutukset kampauksiin ja ehostuksiin. Itsenäinen tiedonhankinta monipuolisista lähteistä kuuluu ammattitaitovaatimuksiin. Asiakaslähtöisyys eri vuorovaikutustilanteissa on tärkeää, sekä taito arvioida omaa työtään. Työskennellessä tulee muistaa ergonomia, sekä hygienia- ja turvallisuustietous tulee hallita osana vastuullista työskentelyä, sisältäen kestävä kehityksen huomioimisen työskentelyssä. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 11.)

Juhlakampausten ja ehostusten keskeisin sisältö on muoto-opillisissa asioissa sekä tyylintulkinnan syventämisessä niin kampauksissa kuin ehostuksissa. Eri juhlatilaisuuksien etiketin tunteminen kampausten ja ehostuksen suunnittelussa tulee näkyä entistä selvemmin. Opiskelija hallitsee erityisesti hää- ja juhlakampaukset sekä hää- ja juhlaehostukset. Myös aikuisen naisen ehostaminen on osa keskeistä sisältöä. Hiuslisäkkeiden työstäminen ja kiinnittäminen, valkin käyttö sekä hunnun kiinnitys ovat tärkeitä asioita, kuten myös pukeutumisetiketteihin tutustuminen. Opintojen toteutustapa on tietopuolinen opetus ja työsalissa tapahtuva työskentely, sekä itsenäinen opiskelu. Ammattitaito osoitetaan myös näytöllä, joka järjestetään opiskelijoille sitten kun hän on suorittanut kokonaan 15 opintoviikon laajuisen kampaukset ja ehostukset tutkinnon osan. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 11.)

4.2 Arvioinnin toteutus ja ammattiosaamisen näytön kuvaus

Kampaukset ja ehostukset tutkinnon osan kohdalla opiskelijan ammattitaito arvioidaan opetussuunnitelman arviointikohteiden ja kriteerien mukaisesti (Liite 2). Osana arviointia käyte-

tään ammattiosaamisen näyttöä, joka järjestetään tutkinnon osan ollessa lopuillaan joko työpaikalla tai oppilaitoksessa. Koko tutkinnon osan (15 opintoviikkoa) arvosana määräytyy pääasiassa kyseisen näytön perusteella. Muuna arviointina ammattiosaamisen näytön ohella voidaan käyttää opintokokonaisuuden aikana tehtyjä töitä sekä niiden työprosessia. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 2.)

Opiskelijan työskentelyä opintokokonaisuuden aikana ilmentävää portfolioa voidaan hyödyntää tutkinnon osan arvioinnissa. Samoin työmenetelmien, -välineiden, - materiaalien ja työn perustana olevan tiedon hallintaa voidaan käyttää osana arvosanan määräytymistä. Työsali-työskentely opintokokonaisuuden aikana osoittaa jatkuvana näyttönä opiskelijan elinikäisen oppimisen avaintaitoja. Muun arvioinnin vaikutus kuin ammatillisen näytön osuus lopullisen arvosanan määräytymisestä päätetään näytön sisällön perusteella. Lopullisen arvosanan päättää tutkinnon osasta vastaava opettaja tai opettajat arviointikeskustelussa. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 2–3.)

Kyseinen arviointikeskustelu järjestetään ohjaavan opettajan toimesta. Keskustelu on osa opiskelijan osaamisen arviointia. Ohjaava opettaja ei ole välttämättä osallisena varsinaisen ammattiosaamisen näytön suorituksen seuraamisessa. Arviointikeskustelu tulee järjestää mahdollisimman pian arvioitavan suorituksen jälkeen. Opettajan lisäksi keskustelussa tulee olla läsnä arvioitava opiskelija, sekä työpaikan edustaja, joka on osallistunut opiskelijan ohjaamiseen. Opiskelijan osaaminen suhteutetaan suoraan opetussuunnitelman arviointikriteereihin ja arviointikeskustelun aikana tulisi ilmetä arviointi tai näyttöarvosana. Myös opiskelijan itsearviointi tulee huomioida arvosanan määräytymisessä. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 3.)

Opiskelijan osaamisen arviointi suoritetaan ammattiosaamisen näytöillä, johon perustuen annetaan opiskelijalle todistuksen arvosanat. Osaamisen arvioinnin menetelmistä on määrätty siten, että niiden tulisi mitata annettujen ammattitaitovaatimusten tasoa sekä tavoitteiden saavuttamista. Niiden tulee myös tukea opiskelijan oppimista. Ammattiosaamisen näytössä opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa mahdollisimman laajasti omaa osaamistaan, kuitenkin vähintään se, mitä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattiosaamisen näytöt tulee muiden säädettyjen asioiden lisäksi suunnitella ja toteuttaa sekä arvioida oppilaitosten ja työpaikkojen yhteistyönä, tutkinnon perusteita apuna käyttäen. Ammattiosaamisen näytöt tulee suorittaa jokaisesta tutkinnon osasta. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on antaa opiskelijalle tarpeeksi oppia ja tukea näyttöjen suorittamista varten. (Opetushallitus 2009: 134.)

Opintokokonaisuuden loppupuolella järjestettävässä näytössä opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ammattitaitovaatimusten mukaisessa työtehtävässä. Työn laajuus tulee olla sellainen, että opiskelijan ammattitaidon voidaan todeta vastaavan vaatimuksia. Ammattiosaamisen

näytössä opiskelija voi osoittaa ammattitaitonsa valitsemalla kahdesta ennalta määrätystä työkokonaisuudesta toisen. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009:3.)

Ensimmäinen valittava kokonaisuus on muodikkaan tyylin asiakkaan palvelukokonaisuus. Sen toteutuksesta on määrätty, että kampausta tulee toteuttaa puolipitkiin hiuksiin (15–25 cm) tai yhdistelmään, jossa on osittain lyhyttä ja puolipitkää hiusta. Työssä tulee näyttää vapaavalintaista föönaustekniikkaa ja hiusmuotoilurautojen käyttöä. Myös hiusten pesu- ja hoitokäsittely sekä muotoilutuotteiden käyttö kuuluvat osaksi työtä. Tehtävästä työstä tulee ennen palvelukokonaisuuden aloittamista laatia asiakasanalyysi sekä työsuunnitelma. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa myös suullisesti kertomalla asiakkaalle kotihoitotuotteista sekä lisäpalveluista. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 3–4.)

Toinen mahdollinen työkokonaisuus on klassisen tyylin naisasiakkaan palvelukokonaisuus arkeen ja juhlaan. Siinä opiskelija tekee kampausten puolipitkiin hiuksiin, käyttäen pohjatyössä rullaustekniikkaa, painantaa sekä sormikiharoita. Palvelukokonaisuudessa toteutetaan ensin arkikampausta ja ehostus, jotka arvioidaan omana osanaan. Tämän arvioinnin jälkeen työ muutetaan juhla kokonaisuudeksi samasta pohjatyöstä. Juhlakampausta toteutetaan erilaisia viimeistelytekniikoita ja -tuotteita sekä koristeita käyttäen. Vaihtoehtoisesti kampaukseen voi lisätä myös täytteitä tai hiuslisiä. Ehostuksen muuntaminen arkiehostuksesta juhlaehostukseksi tapahtuu ilman ihon puhdistamista töiden välissä. Kokonaisuuteen tulee kuulua hiusten pesu- ja hoitokäsittely, sekä erilaisten muotoilutuotteiden käyttö. Asiakanalyysi ja työsuunnitelma tulee esittää arvioijille ennen työn aloittamista. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009:4.)

Jos jotakin tutkinnon osissa vaadittavia kohtia ei ammattiosaamisen näytössä voida osoittaa, voidaan osaamisen arviointia täydentää muulla arvioinnilla, kuten haastatteluilla, tehtävien tai muiden menetelmien avulla. Ammattiosaamisen näyttö voidaan suorittaa oppilaitoksessa tai työpaikalla, jossa on tarjota opiskelijalle näyttöön tarvittavat välineet ja työympäristö. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 4–5.)

Ennen kuin opiskelija saa oikeuden osallistua ammattiosaamisen näyttöön, tulee hänen palauttaa portfolio määrätyistä asiakastöiden tekemisestä. Portfoliosta määritellään löytyväksi kuvien ja tekstin dokumentoituna kolmen erityylisten miesasiakkaan ja kolmen erityylisten naisasiakkaan kampaukset. Niissä tulee osoittaa erilaisten kampaustekniikoiden ja niiden yhdistelmien hallinta. Lisäksi portfoliosta tulee löytyä asiakasanalyysit ja työsuunnitelmat. Näiden lisäksi opiskelija laatii selvityksen ehostustuotteiden mahdollisista haittavaikutuksista ja niiden käyttöohjeista. Portfoliosta tulee löytyä selvitys myös kampausta ja ehostustyötoiminnan turvallisuudesta ja työkyvyn ylläpitämisestä. Kestävä kehitys kampausta ja ehostuksia

tehdessä tulee selvittää ja kertoa kuinka huomioi sen töissään. Opiskelija arvioi portfolionsa arvosana-asteikolla 1–3 tai hylätty. (Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov. 2009: 4)

5 Oppiminen

Ihmisen luonteen ominaispiirteenä on olla aktiivinen, tavoitteisiin suuntautuva ja palauteha-kuinen. Ihminen haluaa etsiä omaa minäänsä koskevaa tietoa. Syntymästä saakka ihminen taltioi ja tulkitsee uutta informaatiota sekä rakentaa kuvaa maailmasta. Tätä kutsutaan op-pimiseksi. Oppiminen on monitahoista. Opimme lapsena pelkäämään vihaisia koiria, puhu-maan vieraita kieliä ja esimerkiksi ratkaisemaan yhtälöitä. Kaikelle oppimiselle yhteistä kui-tenkin on se, että ne pohjautuvat toimintaan ja palvelevat sitä. Toiminnan avulla opimme uusia toimintoja. (Rauste-Von Wright, Von Wright, Soini 2003: 50–51.)

Oppiminen on ihmiselle jokapäiväistä, mutta silti sen yksiselitteinen käsitteellinen kuvaami-nen on haasteellista. Oppimisella on sille joitakin tunnusomaisia piirteitä. Oppiminen koostuu ainakin itse oppimisprosessista ja sen tuloksista. Yksilön arvot ja asenteet sekä tiedot ja tai-dot kokevat muutoksia. Oppiminen on myös vuorovaikutteista ja se sisältää muutoksen, joka ei välttämättä ole tietoisesti tarkoituksellinen. (TYT 2002, Mitä on oppiminen?.)

Eri oppimisteoriat tarkastelevat oppimista eri näkökulmista. Tämän vuoksi ei pystytä sano-maan, mikä oppimisessa on keskeisin asia. Oppiminen voidaan määritellä kuitenkin esimerkik-si seuraavasti: oppiminen on vuorovaikutteinen prosessi, jossa oppija muuttaa kokemuksiaan siten, että hänen tiedoissaan, taidoissaan ja asenteissaan tapahtuu pysyviä muutoksia. Oppi-minen itsessään prosessina ei ole mitään materialistista, mutta sen tulokset saattavat olla selkeästi havaittavissa, esimerkiksi uusien taitojen oppimisessa (kuten pyörällä ajaminen). Usein oppiminen on sisäistä ajattelun kehittymistä ja siten jopa vasta myöhemmin toiminnas-sa näkyvää muutosta. Tällöin oppimista on vaikeampi havaita niin ulkopuolisen kuin itse oppi-jankaan silmin. Usein tällaista pitkäaikaista prosessia ei edes välttämättä mielletä oppimisek-si. (TYT 2002, Mitä on oppiminen?.)

Jokainen ihminen oppii eri tavalla eri tilanteissa. Erilaiset oppimistavat, -tyylit ja -strategiat helpottavat oppimista, kunhan oppija tiedostaa itselleen sopivimmat ja tehokkaimmat tavat. Kun ihminen tiedostaa ja tuntee itselleen parhaat tavat oppia, hän pystyy toimimaan parem-min eri tilanteissa. Oppimiseen voi liittyä myös ongelmia, eli oppimisesteitä. Ne ovat usein psykologisia, asenteeseen liittyviä asioita. Usein nämä juontuvat jo lapsuudesta. Monesti tä-hän liittyy itsetunto-ongelmia, jotka estävät myönteisen minäkuvan muodostumista. Nämä ongelmat aiheuttavat oppijalle kielteisiä asenteita oppimista kohtaan. Tätä voidaan kutsua

itse aiheutetuksi oppimisesteeksi. Ulkopuolisen avun ja ongelman tiedostamisen avulla voi oppija muuttaa asenteitaan. (TYT 2002, Mitä on oppiminen?.)

Oppimisen tutkimisella on pitkä historia. Vuosina 1920–1960 vallalla oli behaviorismin, eli kokeellisen luonnontieteellisen psykologian kausi. Tutkimuksissa hyödynnettiin ihmisten lisäksi esimerkiksi apinoita, rottia ja kyyhkysii. Behaviorismin taustalla on ajatus, että hankalimmatkin oppimisprosessit ovat ymmärrettävissä yksinkertaisesti. Tutkimuksissa keskityttiin pääasiassa taitojen ja tottumusten (”habit”) oppimisen analysointiin. Edelleenkin behavioristisiin tuloksiin pohjautuvaa opetusprosessia kuvataan paljon kirjallisuudessa. (Rauste-Von Wright, Von Wright, Soini 2003: 51.)

Toinen oppimisen tutkimuksissa hyödynnetty käsite on kognitiivinen psykologia. Tämä metodi nousi pinnalle 1950-luvulla. Kognitiivisen psykologian mukaan ihminen on informaation käsitteittäjä. Oppiminen on osa prosessia, johon liittyvät esimerkiksi havaitseminen, muistaminen, ajatteleminen ja päätöksenteko. Oppiminen ei kognitiivisen psykologian mukaan ole erillinen perusprosessi. Informaation käsitteittäjänä ihmisen oppiminen ei perustu vain tiedollisiin prosesseihin. Emotionaaliset ja motivationaaliset prosessit, joilla ihmiselle on jotakin informaatioarvoa, ovat yhtälailla tärkeässä osassa. Kaikki asiat, joilla on merkitystä yksilölle tai hänen toimintansa säätelyyn, ovat osana oppimisen prosessia. Esimerkiksi jo alkeellisessa oppimisessä muodostuu orientaatioreaktio ja suojautumisreaktio. Tämä tarkoittaa sitä, että ihminen oppii sekä positiivisiin tavoitteisiin johtavia että uhkan välttämiseen johtavia toimintoja. (Rauste-Von Wright, Von Wright, Soini 2003: 51–52.)

Ajan kuluessa ihminen on ymmärtänyt, että maailma ja tietomme muuttuvat nopeasti. Nykyisten tietojen lisäksi oppilaille tulee luoda edellytykset oppia koko ajan uutta. Tämä oppimaan oppimisen taito on vähitellen tullut koulutuksen keskeiseksi osaksi. (Rauste-Von Wright, Von Wright & Soini 2003: 52.)

Oppimisstrategiat, eli oppimisteoriat ovat ihmisten käsityksiä oppimisesta. Oppimisstrategiat voivat olla toistavia tai tuottavia. Nykyisin vallalla olevan konstruktivisen oppimisteorian mukaan nimenomaan tuottavilla strategioilla saavutetaan laadukasta oppimista. Nämä tuottavat strategiat perustuvat ymmärtämiseen sekä kehittymiseen. Tieto muokataan sellaiseksi, että oppija ymmärtää sen. Oppimisessa ymmärtämistä arvostetaan. Behavioristinen, eli toistava strategia puolestaan tavoittelee tiedon muistamista ulkoa, sellaisenaan. (Murtonen.)

Kasvatustieteissä yleisesti jaotellaan oppimisteoriat kolmeen eri pääteoriaan, behavioristiseen, kognitiiviseen ja humanistiseen oppimisteoriaan. Nykyisin myös konstruktivistinen oppimisteoria on vallalla. (Tuomola & Maijanen 1999.)

5.1 Behavioristinen teoria

Behavioristisen oppimiskäsityksen ajatus on, että ihminen on passiivinen, ympäristön tuote ja vain näkyvä käyttäytyminen on tarkastelun kohteena. Ihmisen kaikki toiminnot ovat opittuja ja ihminen on vain muita älykkäämpi ehdollistunut eläin. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Opettajan tulisi tarjota tietoa oppijalle niin, että tietoa tulee kerralla vain sellainen määrä, että sen pystyy käsittelemään. Positiivisia sekä negatiivisia vahvistuksia ja rankaisuja käytetään opetuksessa hyväksi. Motivointi, opetuksen tarkka suunnittelu ja välitön arviointi ovat tärkeässä osassa opetuksessa. Tavoitteena on tiedon saattaminen muistiin. Arvioitaessa oppijaa heitä vertaillaan toisiin opiskelijoihin. Sen tulisi motivoida opiskelijaa parempiin suorituksiin. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Ihmisen psyyke ja ulkopuolinen maailma ovat behavioristisen käsityksen mukaan erillisiä asioita. Ihmisen tiedot maailmasta ovat peräisin kokemuksista ja hänen aistihavainnoistaan. Behaviorismin taustana on luonnontieteellinen lähestymistapa, jonka tutkimisessa keskityttiin objektiivisesti havaittavaan ulkoiseen käyttäytymiseen. Oletuksena tutkimuksissa oli ihmisen ja eläimen oppimisen perustuminen samankaltaisiin asioihin. Oppiminen on sen mukaan ärsyke-reaktio-tapahtuma, johon voidaan vaikuttaa ulkopuolelta vahvistamisella. Haluttua reaktiota vahvistettiin palkkioilla ja ei-haluttuja reaktioita pyrittiin heikentämään tai poistamaan rangaistuksella. (Behavioristinen oppimiskäsitys, Pursukainen 2005.)

5.2 Kognitiivinen teoria

Kognitiivinen tyyli on johdettu kognitiivisesta psykologiasta, jonka mukaan ihminen on ympäristönsä informaation vastaanottaja, varastoija, käsittelijä ja tuottaja. (Leino & Leino 1990: 34.)

Kognitiivista oppimista on oppiminen, jossa tapahtuu muutoksia informaationkäsittelyjärjestelmässä. Sen mukaan oppija itse on aktiivinen ja pystyy vaikuttamaan oppimiseensa harjoittelemalla ja käyttämällä erilaisia oppimistaktiikoita. Opettajan rooli tällaisen teorian mukaan on hänen kykynsä vaikuttaa oppijan skeemajärjestelmien muuttamiseen sekä ongelmanratkaisutoiminnan kehittämiseen (Tuomola & Maijanen 1999.) Skeema on organisoitunut mentaalinen toimintamalli, joka on muodostunut yksilön aikaisemmista kokemuksista tai tiedoista (TieVie 2001–2006). Opettajan tulisi analysoida oppijan mentaaliset mallit ja ottaa ne pohjaksi opetukselle. Mentaalinen tarkoittaa henkistä, sielullista tai mielessä tapahtuvaa (Korpela 2008). Näitä mentaalisia malleja tulisi ohjata oikeaan suuntaan. Tavoitteena on metakognition kehittäminen, eli oppimisen, ajattelun, ongelmanratkaisutaidon, itsearvioinnin yms. tiedon kehittäminen. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Kognitiivisen oppimisteorian mukaan tieto muodostuu yksilön omien tulkintojen ja havaintojen kautta. Ihminen on tiedonkäsittelijä, joka tietoisesti tai vähemmän tietoisesti asettaa itselleen tavoitteita ja täten ohjaa toimintaansa. Aikaisemmat tiedot ja taidot ja niiden avulla tehdyt havainnot ohjaavat tavoitteiden asettamista ja henkilön toimintatapojen valintaa. (Kognitiivinen oppimiskäsitys, Pursukainen 2005.)

5.3 Humanistinen teoria

Humanistinen oppimisteoria käsittää ihmisen aktiivisena toimijana, jolla itsellään on vastuu sekä vapaus oppimisestaan. Ihmisellä on tarve toteuttaa itseään ja opettaja ainoastaan on avustamassa oppimista. Opettaja saattaa olla jopa oppimisen sivustaseuraaja, joka asettaa opiskelijalle vain välttämättömät rajat ja suunnat oppimiseen. Opetuksessa huomioidaan oppijan omaa arvoa ja pyritään kasvattamaan hänen persoonallisuuttaan. Tämä toteutetaan yksilöllisillä tavoitteilla ja arvioinnilla. Arvioinnissa ei käytetä keinona muihin vertaamista, vaan korostetaan oppijan itsearviointia. Opetuksessa päämääränä on oppijan persoonallisuuden kasvattaminen ja muistitieto on siinä vain kasvattamisen väline. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Abraham Maslowin kehittämän motivaatioteorian mukaan ihmisen motiivit ovat hierarkiassa. Biologisten tarpeiden tullessa tyydytetyksi toiminnan motivationaalinen säätely siirtyy ylemmälle tasolle. Itsensä toteuttamisen motiivi on Maslowin mukaan hierarkian korkeimmalla tasolla. Humanistisessa teoriassa minä käsite on keskeisessä roolissa ja sen katsotaan olevan ihmiselle tyypillinen ominaisuus. Humanistisen pedagogiamallin mukaan toiminta tapahtuu vaiheittaisessa prosessissa, jossa ensimmäisenä toimitaan ja koetaan. Tämän jälkeen pohditaan kokemuksia ja sitten käsitteellistetään uudet näkemykset, jotta pystytään luomaan uusi teoria. Lopuksi tämä uusi luotu teoria testataan. (Humanistinen oppimiskäsitys, Pursukainen 2005.)

Oppimisen sisäinen kontrolli on tärkeä osa humanistista oppimisteoriaa. Oppiminen perustuu paljon oppijan yksilöllisiin kokemuksiin. Opetuksessa vain tuetaan opiskelijan itseohjautuvuutta. Oppimisen arviointi perustuu kokemuksellisuuden arviointiin, eli siihen onko tavoitteet saavutettu ja mitä tulisi vielä kehittää. Humanistisessa suuntauksessa ei ole kuitenkaan yhtä selkeää mallia oppimisen arviointiin. (Humanistinen oppimiskäsitys, Pursukainen 2005.)

5.4 Konstruktivistinen teoria

Vähitellen oppimisteorioissa on alettu suosia konstruktivistista oppimisteoriaa. Ihminen on sen mukaan aktiivinen oman toimintansa suunnittelija sekä toteuttaja, joka käsittelee tietoisesti ja itsenäisesti itselleen asettamia tavoitteita. Konstruktivismin mukaan oppija itse rakentaa

sisäisen mallin oppimisestaan ja kokemuksistaan. Tämä sisäinen malli tulisi käsitteellistää ja pystyä muuttamaan näkyväksi ja ulkoistetuksi. Tämä voidaan toteuttaa eri tavoilla, kuten mallintamalla, ääneen ajattelulla tai käsitekartoilla. Johtopäätösten tekoa ja teoreettista yleistämistä tulee voida kokeilla todellisessa tilanteessa. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Konstruktivismiin ajatus on, että tieto rakentuu yksilön tai yhteisön toimesta. Tiedon muodostaja, eli oppija, on aktiivinen havaintojen ja uuden tiedon tulkitsija, johon vaikuttaa esimerkiksi hänen aikaisemmin kokemansa tieto sekä kokemukset. Konstruktivismissa oleellista on se, mitä tehdään, mitkä asiat otetaan toiminnan tavoitteeksi ja kuinka toiminta saadaan osaksi kokonaisprosessia. (Konstruktivistinen oppimiskäsitys, Pursukainen 2005.)

Konstruktivismiin mukaan oppimisessa tulee pyrkiä etsimään mentaalimalleja, jotta opiskeltavan asian pystyy käsitteellistämään. Apuna tässä on assosiaatiomallit, jotta opiskelija pystyy yhdistämään oppimansa johonkin hänelle jo tuttuun asiaan. Opettajan rooli on ymmärtää itse opettamansa asia sekä hänen tulee tiedostaa oppijan tietomäärä opetuksen aloitushetkellä. Opettajan tulee kyetä yhdistämään oppijan aikaisemmat tiedot ja uudet tiedot, eli luoda assosiaatioita niiden välille. Tämä on tarpeellista, jos halutaan varmistaa opiskelijan oppiminen. (Venäläinen & Serola 1999.)

6 Oppimistyyli

Oppimistyyliksi kutsutaan henkilön tapaa hankkia tai käsitellä uutta tietoa. Oppimistyyli on muuttumaton, joten tiedostettuaan oman oppimistyyliinsä, voi opiskelija huomioida sen suunnitellessaan opiskeluaan. Oppimistyyliin vaikuttaa ihmisen aistikanava. Siitä riippuu se, mitä asioita henkilö huomaa maailmassa. Jokaisella on oma käsityksensä mielenkiintoisesta luennoista. Jonkun henkilön mielestä hyvä luento koostuu havainnoivista asioista, kuten kalvoista sekä siitä, että hänellä on aikaa seurata luennoitsijaa muistiinpanojen kirjoittamisen sijaan. Tällöin opiskelija oppii parhaiten näköaistinsa avulla. Toinen henkilö oppii puolestaan parhaiten kuuloaistinsa avulla, jolloin luennoitsijan elävä puhetyyli ja lahjakas verbaalisuus ovat tärkeitä asioita. Joku voi puolestaan oppia parhaiten tekemällä, eli tuntoaistinsa avulla. Tällöin opiskelija kiinnittää huomionsa helposti epäolennaisiin asioihin, kuten luennoitsijan ilmeisiin tai eleisiin. Tällaisen opiskelijan kohdalla opiskeluympäristöllä on suuri merkitys. (Oppimistyyli.)

Oppimistyyli on tapa, jolla opiskelija käyttää henkistä kapasiteettiaan. Se on osittain älykkyydestä riippumatonta. Kun henkilön oppimistyyliä tutkitaan, yritetään selvittää opiskelijalle tyypillinen tapa käsitellä informaatiota. Tämä tieto hyödyttää opiskelijan koulutyötä, koska sen tiedon avulla opiskelija voi luoda itselleen mahdollisimman tehokkaan opiskeluympäris-

tön. Oppimistyylin tiedostamalla opiskelijan yksilöllinen huomioiminen opetuksessa on mahdollista. (Tuomola & Maijanen 1999.)

6.1 Visuaalinen oppimistyyli

Visuaalinen oppija oppii parhaiten havainnoimalla asioita näkemällä. Näköaisti ja näkeminen ovat ensiarvoisessa asemassa. Erilaiset näkömielikuvat ovat osa oppimista ja hän tallentaa tiedot näköhavaintoina muistiinsa. Visuaalinen oppija näkee kokemuksensa kuvina ja puheessaan hän käyttää näkemiseen liittyviä ilmaisuja, kuten nähdä, näyttää, tarkoittaa jne. Visuaalinen oppija haluaa luennoilla nähdä kuvamateriaalia ja hän oppii kuvailtaessa sanoin informaatiota. Visuaalinen ihminen huomioi sen, miltä asiat näyttävät. Hän elehtii paljon ja käyttää puheessaan käsiä ilmaisuvälineenä. Katsekontaktin luominen keskustellessa on hänelle tärkeää. (Visuaalinen oppimistyyli.)

Näkemällä ja katselemalla oppiva henkilö pitää kuvauksellisesta puhetyylistä ja monesti hän näkee opetettavat asiat mielessään. Hyvä keskittymiskyky liittyy usein visuaaliseen oppijaan, mutta toisaalta vilkas mielikuvaus on osa häntä. Opetuksessa visuaalinen oppija pitää kalvosarjoista ja hyvin tehdyistä monisteista. Visuaalisen oppijan tulisi tehdä muistiinpanoja kaavioiden avulla sekä hyödyntää alleviivauksia ja muita merkintöjä opetusmateriaalista opiskellessaan. Itse piirretyt havainnollistavat kuvat helpottavat oppimista ja esimerkiksi miellekartta on hyvä oppimisväline. Jonkin asian tärkeyttä voi korostaa erilaisin kirjaimin tai painotuksin tekstissä. Erilaiset muistiinpanot paikoissa, jossa ne ovat koko ajan näkyvillä, voivat auttaa oppimisessa. Uuden tiedon hankinta lukemalla on parempi vaihtoehto visuaaliselle oppijalle, kuin kuunteleminen. Suullisen esityksen aikana visuaalisen oppijan täytyy keskittyä erityisen hyvin informaatioon ja esimerkiksi piirtää hahmotelmia opetettavasta asiasta. Mielikuvien luominen on ensisijaisen tärkeää visuaaliselle oppijalle. (Visuaalinen oppimistyyli.)

Ihmiset, jotka omaavat visuaalisen oppimistyylin, oppivat parhaiten opetustilanteessa erilaisilla visuaalisilla esitysvälineillä, kuten kirjoitustaululta tai PowerPoint-esitykseltä. Tällainen oppija etsii tietoa kirjoista ja tekee muistiinpanoja. Myös itsenäinen työskentely sopii heille. Tieto visualisoidaan, jotta henkilö oppisi. (Tuomola & Maijanen 1999.)

6.2 Auditivinen oppimistyyli

Auditivinen oppija pystyy käsittelemään tiedon parhaiten, kun informaatio tuotetaan ääneen. Luennon kuunteleminen ja erilaiset ryhmäkeskustelut sopivat tällaiselle henkilölle. Tiedonhankinta ääninauhoilta on myös yksi oppimistapa. Tällainen henkilö toistelee saamaansa tie-

toa ääneen ja saattaa mielessään kuulla hänelle opetetun asian. Vuorovaikutustilanteet ja aktiiviset keskustelut ovat oppijalle hyviä oppimistilanteita. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Auditiivinen oppiminen perustuu kuulohavaintoihin. Kuuloaisti ja kuuleminen ovat pääroolissa tällaisella opiskelijalla ja hänellä on niin sanotusti tarkat korvat. Oppi tallentuu kuulokuviksi. Oppijan huomio kiinnittyy helposti ympäriltä kuuluviin ääniin ja keskusteluihin ja hän pitää opetuksessa siitä, että asia opetetaan sanallisesti. Auditiivinen oppija huomioi sen, miltä asiat kuulostavat. Hän ei elehdi vaan selittää asioita paljon. Asiat kertaantuvat hänen mielessään puheena ja opetetun asian ääneen puhuminen kuuluu osaksi hänen oppimistaan. Kommunikoidessaan auditiivinen oppija kääntää usein päätään niin, että kuulee paremmin. Sanalliset ohjeet, rytmi ja musiikki voivat avustaa oppimisessa. Ongelmanratkaisussa hän pyrkii etsimään sanallista selitystä ongelmalle. Auditiivisen opiskelijan tulisi keskittyä kuuntelemaan opetusta ja minimoida muistiinpanojen kirjoittaminen. Lisäksi hän voi sanella nauhalle asioita ja opiskella kuuntelemalla niitä. Keskustelu, pohdinta ja kerronta tulisi ottaa osaksi opiskelua, mutta toisaalta kaikki ylimääräinen melu tulisi minimoida opiskeluympäristöstä. (Auditiivinen oppimistyyli.)

6.3 Kinesteettinen oppimistyyli

Kinesteettinen oppimistyyli perustuu kosketus-lihasaistimukseen. Tällaisen tyylin omaava henkilö oppii parhaiten tekemällä käsillään. Opetustilanteessa oppija haluaa koskettaa ja kokeilla materiaaleja oppiakseen. Fyysisesti aktiiviset tilanteet sopivat heille parhaiten. (Tuomola & Maijanen 1999.)

Kinesteettinen oppiminen on tuntohavaintoihin perustuvaa. Tällainen oppija oppii tunnistelemalla ja kokemalla asioita. Se miltä jokin asia, esine tai liike tuntuu, vaikuttaa oppimiseen ja on tärkeää sen kannalta. Opiskelutilanteessa ympäristön tulisi tuntua mukavalta. Oppija ymmärtää ja hahmottaa asiat ilmeiden, eleiden ja liikkeiden avulla. Kielellisesti hän on konkreettinen, esimerkiksi ”minusta tuntuu” on kinesteettiselle oppijalle tyypillinen ilmaisu. Kinesteettiseen tyyliin kuuluu myös se, että oppija huomioi luennoijan tavan kertoa asioista. Oppija tukeutuu oppimistilanteissa saamiinsa kokemuksiin, hän muistaa miltä jokin asia tuntui tai esim. millainen tunnelma opetustilanteessa oli. Kinesteettiseen oppimiseen liittyy fyysisyys ja vaikkapa lukiessaan he tukevat oppimistaan käyttäen lukemisen apuna sormia tai kirjanmerkkiä. Kinesteettisen oppijan tulisi tehdä muistiinpanoja esimerkiksi erillisille muistilapuille tai sivujen marginaaliin. Havaintoesitykset sopivat oppimistilanteisiin ja esimerkiksi liikkuminen opiskelun aikana on tehokas tapa oppia uutta. (Kinesteettinen oppimistyyli.)

7 Opetustilanne

Opetuksen tehtävänä on tuottaa täydellistä ja korkealaatuista oppimista. Opettajan tulisi toiminnallaan edistää oppilaiden opiskelun vaiheistamista järkevästi ja tiedostaa hänen opetuksensa tehtävät, jotta hän pystyisi avustamaan oppilaita oppimisen vaiheistamisessa. Hänelle tulisi itselleen olla selvillä se, opettaako uutta tietoa, kertaako aiemmin opetettua vai motivoiko opiskelijoita täysin uuteen asiaan. (Engeström, 1992: 127.)

Yrjö Engeströmin mukaan opetuksessa voidaan erottaa kahdeksan opetuksellista tehtävää, eli tarkoitusta. Valmistaminen uuteen ja motivointi tarkoittavat uuden oppiaineen pohjustamista. Tämä tapahtuu vaikkapa selvittämällä opiskelijoille opetettavan asian merkitystä sekä miten se liittyy heidän aikaisemmin oppimaansa tietoon. Ensisijaisesti tarkoituksena on opiskelijoiden mielenkiinnon herättäminen ja sen apuna käytetään ongelman tai ristiriidan aiheuttamista. Sen voi tehdä esimerkiksi osoittamalla opiskelijoille heidän aikaisempien tietojen riittämättömyyden. (Engeström, 1992: 128.)

Orientointi on toinen opetuksellinen tehtävä. Se tarkoittaa opiskelun varsinaisen tavoitteen ja orientaatioperustan luomista tai selventämistä opiskelijoille. Tavoitteet voi selventää yhdessä opiskelijoiden kanssa vaikkapa etsimällä ratkaisua erilaisiin motivoiviin tehtäviin. Orientaatiota voidaan kehittää ja viedä eteenpäin opetuksen edetessä. Tämän vaiheen jälkeen tapahtuu uuden tiedon välittäminen, jossa tavoitteet täytetään tai opiskelija saa opetuksesta yksityiskohtia ja lisätietoja aiheeseen. Tämä tieto voidaan saattaa opiskelijalle millä tahansa opetusmuodolla, ei esimerkiksi ainoastaan esittävällä opetuksella. Opettaja pyrkii opiskelijoiden kanssa aktiivisesti tulkitsemaan ja jäsentämään uutta tietoa. (Engeström, 1992:128.)

Opetetun kertaaminen tarkoittaa, että jo opetettuihin asioihin palataan ja niitä kerrataan. Monesti tämä vaihe on vasta silloin, kun jokin aihe on käsitelty jo loppuun tai kun ollaan aloittamassa jokin uusi aihe. Olisi tärkeää muistaa myös sisällyttää pienempiä aiheen kertauksia opetuksen sisälle opetuksen kannalta tärkeisiin kohtiin. Tähän voidaan käyttää erilaisia tekniikoita, kuten lukutehtäviä. (Engeström, 1992: 128.)

Systematisointi on opetetun asian jäsentelyä, jonka tarkoituksena on selventää aihetta. Monesti uusi tieto on opetuksen päätyttyä melko sekavana opiskelijoiden mielessä. Tämän vuoksi opiskelijoille tulisi tarjota mahdollisuus käyttää aikaa muistiinpanojen tarkasteluun tai kysymyksiin opetetusta aiheesta. Näin hän voi kyetä erottelamaan epäoleelliset asiat ja tunnistaa kohdat, jotka jäivät epäselviksi. Yksi tapa järjestää tällainen hetki, on opetuskeskustelu luennon päätteeksi. Harjoitukset kuuluvat myös opetuksellisiin tehtäviin. Siinä tapahtuu tiedon kehittäminen taidoiksi. Tavoitteena on suoritusten tai tekemisen automatisointi. Tämä automaattinen taito saavutetaan toistamisella, joka tapahtuu useita kertoja. Harjoittelu ei koske

ainoastaan käytännöntaitoja, vaan myös uudet käsitteet ja ajattelun taito vakiinnutetaan harjoittelulla. (Engeström, 1992: 128–129.)

Soveltaminen tulee kyseeseen, kun on jo opittu uutta tietoa. Tämä tarkoittaa tehtävien ratkaisua opitun tiedon avulla. Soveltamisessa voidaan erotella vielä arvioiva ja tuottava soveltaminen. Arvioiva soveltaminen on esim. jonkin tekstin tai työsuorituksen erittelyä, eli analysointia opitun periaatteen avulla. Tuottava soveltaminen on uuden tuotoksen luovaa tuottamista. Monesti nämä kaksi tapaa kulkevat rinnakkain käytännössä. Esimerkkinä vaikkapa vaativa laskutehtävä, jonka opiskelija ensin analysoi (arvioi) ja sitten ratkaisee sen (tuottava soveltaminen). (Engeström, 1992: 129.)

Kahdeksas opetuksellinen tehtävä on kontrolli. Siinä arvioidaan opittavan asian oikeellisuutta ja käyttökelpoisuutta. Se on tiedon kriittistä tarkastelua erityisesti käytännön tehtävien kannalta. Myös oman oppimisen arviointi ja korjaaminen on osa kontrollia. Opiskelija pohtii mitä on ymmärtänyt ja mitä hän osaa tehdä oppimansa jälkeen. Tähän liittyy välitön oppimisen virheiden korjaaminen. Oppimistuloksia kannattaa monesti arvioida kokeiden sijaan opiskelijoiden kirjoittamien vapaamuotoisten esseiden pohjalta. (Engeström, 1992: 129–130.)

Nämä kahdeksan opetuksellista tehtävää eivät tarkoita, että opettajan täytyisi kaikkien aihekokonaisuuksien opetuksessa edetä kyseisessä järjestyksessä. Ei ole kuitenkaan järkevää jättää mitään opetuksellisia tehtäviä pois. Tämä runko on mielekäs vain silloin, kun sitä hyödynnetään ehjänä kokonaisuutena. Esimerkiksi motivointi yksinään ei johda mihinkään, jos opiskelijoille ei selvennetä mihin uuteen tietoon motivoidaan tai orientoidaan. Harjoittelussakin tärkeää on tiedostaa mitä harjoitellaan, eikä vain tehdä ilman selvää merkitystä. (Engeström: 1992: 131.)

Opettaminen

Koulutuksen suunnittelussa ratkaistaan se, mistä opetuskokonaisuus muodostuu. Samat tekijät ohjaavat niin lyhyen tunnin alustusta kuin pidempikestoisempaakin koulutusta. Näitä tekijöitä kouluttajan tulee suunnitteluvaiheessa huomioida. Opettajalle on tärkeää tiedostaa kohderyhmä, jolle asia opetetaan, sekä tavoitteet opettamiselle. Jotta tavoitteet saavutetaan, tulee päättää keskeiset aiheeseen liittyvät sisällöt. (Mykrä, Hätönen 2008: 7.)

Opetuksen toteutusvaihetta voidaan kutsua myös opettajan toimeenpanemaksi opetussuunnitelmaksi. Se on oma kokonaisuutensa ja sitä voidaan tutkia sen sisältämien osasten pohjalta. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat opetuksen lähtökohtana. Nykykäsityksen mukaan nämä tavoitteet ja sisällöt tulee esittää monipuolisesti sekä kokonaisvaltaisesti ja tavoitteita tulisi olla eritasoisia ja eri tavoilla ilmaistuina. (Kasvatustieteen perusteet 1995: 65–66.)

Opiskelijan lähtötaso tulee huomioida myös opetuksen toteutusvaiheessa. Opiskelijan psyykkiset ja biologiset ominaisuudet tulee huomioida opetusjärjestelyissä sekä oppimisessa. Tulevaa osaamista ennakoi tässä vaiheessa parhaiten tieto siitä, mitä hän osaa entuudestaan. Myös hänen asennoituminen opetukseen ja uuteen asiaan kuvaavat hänen oppimistaan. Lähtötason tarkastelussa huomioidaan opiskelijan aiemmat kokemukset ja tiedot. (Kasvatustieteen perusteet 1995: 66.)

Opetusjärjestelyihin sisältyy opetusmenetelmät ja materiaalien käyttö. Monesti oletetaan, että jokaiselle oppiaineelle on olemassa paras tai oikea tapa opettaa sitä. Todellisuudessa merkityksellisempää on opetukseen osallistuvien henkilöiden vuorovaikutussuhteet. Tämä ilmentää sen, että opiskelijoiden lisäksi opetustilanteessa myös opettajan tulisi oppia. Opetustilanteessa opettajan oma asenne, kielenkäyttö, opetustyyli ja muut vastaavat asiat vaikuttavat oppilaan kokemuksiin, samoin kuin esimerkiksi muut ryhmän opiskelijat. Arviointi on oppimisprosessin aikana tai sen jälkeen tapahtuvaa opiskelijan arviointia. Sillä pyritään selvittämään opiskelijan lähtötasoa opetuksen alkaessa, edistymistä opetuksen aikana sekä opiskelijan oppimista opetuksen päättyessä. Näin arvioidaan tilanne ja ennustetaan opiskelijan oppimista. (Kasvatustieteen perusteet 1995: 67–68.)

Perinteisesti on ohjeistettu, että oppisisällön käsittelyssä kannattaa edetä siten, että etenee opetuksessa yksinkertaisesta monimutkaiseen, tutusta tuntemattomaan, havainnollisesta käsitteelliseen ja yksityistapauksista yleistykseen. On kuitenkin havaittu, että jos yleisperiaatteet käsitellään vasta viimeiseksi, monet yksityiskohdat unohtuvat ja eivät tue opittavan asian yleisperiaatteita. Opiskelijalla tulisi olla selkeä käsitys opettavan asian yleisperiaatteista, jotta niin sanottua syvätason oppimista voi tapahtua. Hän tarvitsee jonkin pohjan, jonka avulla käsittelee uutta tietoa ja kytkee sen aikaisemmin oppimaansa. (Engeström 1992: 115.)

Tämä tarkoittaa sitä, että opetettavan asian yleisperiaate on muodostettava jo oppimisen alkuvaiheessa, eli orientaatioperustan luomista oppimisen tueksi. Perinteisesti opetus on lähtenyt liikkeelle havainnoista, mutta niihin tulisi liittää myös kysymys: miksi? Sillä pyritään selittämään ilmiötä. Perinteinen opetus on siis perustunut havaintoihin ja luonut kuvailevaa ja luokittelevaa tietoa, mutta ei ole selittänyt ilmiötä. Opetuksen eteneminen teoreettisten lähtökohtien mukaisesti lähtee liikkeelle asetetusta ongelmasta. Ristiriidat arkikäsitteiden ja tehtävän ratkaisun välillä tulee tiedostaa, niille luodaan teoreettinen selitysmalli ja siihen tukeutuen pystytään suorittamaan käytännön tehtävät. (Engeström 1992: 118–119.)

8 Hääkampaukset ja ehostukset opinon osa

Hääkampaukset ja ehostukset opinon osan laajuudeksi määriteltiin 1 opintoviikko. Tämä tarkoitti seitsemää opetuskertaa, joihin jokaiseen oli käytettävissä neljä tuntia. Sovimme

työelämän opinnäytetyöohjaajani kanssa, että kyseinen opinnon osa suunniteltaisiin hänen ryhmäänsä varten ja heille pidettäväksi. Ajatuksia ja teemoja hääaiheesta oli noussut runsaasti esille neuvottelukunnan kokouksissa ja niiden pohjalta opinnäytetyön lopullinen aihepiiri muodostui. Kampaukset tuntuvat olevan haastavia vastavalmistuneille kampaajille, mutta kysynnän vuoksi niitä tulisi pystyä tarjoamaan asiakkaille.

Opiskelijaryhmä jolle toteutin opinnon osan, muodostui ylioppilaspohjaisista opiskelijoista. Ylioppilaille järjestettävä koulutus eroaa peruskoulupohjaisten opiskelijoiden opetuksesta siten, että heidän hiusalan perustutkintokoulutus kestää vain kaksi vuotta. Yksi vuosi opiskelua ajasta lyhenee siten, etteivät ylioppilaat opiskele muita kuin ammatillisia oppiaineita. Heiltä on niin sanotusti yleissivistävät kouluaineet, kuten kielet ja matematiikka jätetty ammatillisesta koulutuksesta pois. Ryhmästä jolle pidin opinnon osan, käytän nimitystä opetusryhmä. Kyseisessä opetusryhmässä opiskelee viisitoista opiskelijaa.

8.1 Opinnon osan suunnittelu

Aloitin alustavasti opinnon osan suunnittelun niiden taustatietojen pohjalta, joita oli tullut esille hiusalan neuvottelukunnan kokouksissa. Kun olimme työelämän ohjaajani kanssa saaneet vuoden 2010 alussa sovittua opinnon osan laajuuden, pääsin tarkemmin suunnittelemaan järjestettävää opintoa. Opinnon osan toteutusajankohdaksi sovimme syksyn 2011 ja tarkemmin se ajoittui ensimmäiseen työharjoitteluuni ammattiopisto Variassa.

Opinnon osan tarkempaan suunnitteluun käytin apuna hiusalan opetussuunnitelmaa. Siitä selvitin työelämän ohjaajani kanssa ne opinnot, joita opetusryhmä oli opiskellut ennen minun järjestämäni opinnon osaa. Opetussuunnitelma selvensi minulle mitä asioita on jo opetettu, missä on ollut opetuksen painopiste ja ennen kaikkea mitä minun tulisi opettaa. Opetuksen on aina pohjaututtava opetussuunnitelmassa mainittuihin asioihin ja siitä löytyy ne sisällöt, jotka tulee opiskelijoille opettaa heidän opiskeluaikanaan.

Hääkampaukset ja ehostukset opinnon osan opetettavat asiat ovat opetussuunnitelman tutkinnon osasta kampaukset ja ehostus, 15 opintoviikkoa. Tarkemmin eriteltynä maininta hääkampauksista ja ehostuksista on opetussuunnitelman osassa juhlakampaukset ja ehostus. Siinä mainitaan erityisesti taito tehdä hääkampauksia ja ehostuksia, taito kiinnittää huntut sekä pukeutumisetiketin tunteminen erilaisiin hääkokonaisuuksiin.

Tiedossani oli, että opetusryhmä oli saanut ennen opintoni toteutusta opetuksen seuraavista kampauksiin ja ehostuksiin liittyvistä tutkinnon osista: Kampausten perusteet, jossa heille on opetettu föönauksen perustekniikat ja kuumien työvälineiden käyttö, kuten kiharrinraudat. Rullakampaukset, lainetekniikat ja letitykset ovat myös kuuluneet Kampausten perusteiden

osan opetukseen, samoin muoto-oppi ja tyyliintulkinta. Koristeiden kiinnittämistä ja erityisesti erilaisia nutturakampauksia opetusryhmä oli harjoitellut. Ehostus osa oli myös opetettu heille, jossa opiskelijat olivat harjoitelleet ihon puhdistuksen ja erilaisten ihotyyppien hoidon ja hoitotuotteet. Ehostusvälineet ovat tulleet opiskelijoille tutuksi ja he ovat tehneet erilaisia perusehostuksia huomioiden muoto-opin sekä ehostusmuodin. Näiden osien lisäksi opiskelijat olivat työharjoittelussa, jossa heille kuului asioita Kampaukset liiketyössä osasta.

Opetusryhmä on päässyt ennen järjestämäni opintoa tekemään melko paljon erilaisia kampauksia ja ehostuksia. Näiden Kampaukset ja ehostus tutkinnon osan alta löytyvien opinnon osien lisäksi opetusryhmä on opiskellut vuoden verran hiusalaa ennen järjestettyä hää-opintoa. Sen aikana he ovat saaneet kokemusta ja pohjatiedon hiusten käsittelystä sekä viimeistelystä että muotoilutuotteiden käytöstä.

Selvitettyäni nämä taustatiedot opetusryhmästä ja saatuaani tiedon tulevan opinnon laajuudesta, pääsin suunnittelemaan opinnon osan runkoa. Tiesin omasta kokemuksestani hiusalan opinnoista, että seitsemän neljän tunnin opetuskertaa on erittäin lyhyt aika kampauksia ja ehostuksia ajatellen. Niiden työstäminen on hidasta opiskeluvaiheessa ja työstämisen lisäksi ne vaativat tekijältään luovuutta ja halua tehdä niitä. Tarkoituksena oli pitää opetuksen painopiste kampauksissa, sillä ehostukset ovat enemmänkin lisäpalvelu jonka kampaajat halutesaan tarjoavat asiakkailleen. Tämän vuoksi käytin suunnitteluvaiheessa suurimman osan ajasta kampausten opetuksen suunnitteluun.

Ensin määrittelin erilaiset teemat, jotka halusin ottaa mukaan hääkampaukset opinnon osaan. Muodostin ne siten, että opinnon aikana opiskelijat pääsevät harjoittelemaan mahdollisimman erilaisia ja monipuolisia töitä. Teemat muotoutuivat seuraavanlaisiksi: lyhyiden hiusten hääkampaus, nutturakampaus, kiharakampaus sekä persoonalliset kampaukset. Näihin teemoihin saisin sisällytettyä monimuotoisia kampauksia ja myös hyvin erilaisia asiakkaiden tyyliä voisi hyödyntää näiden teemojen avulla. Nämä neljä teemaa muodostivat opetuksen pohjan, jonka lisäksi halusin opiskelijoiden pääsevän tekemään hääkampaus ja ehostus harjoitteita oikeille malleille. Mainitsemani neljä teemaa tulitisiin harjoittelemaan harjoituspäille, ennen kuin opiskelijat harjoittelisivat oikeille malleille kampauksia ja ehostuksia.

Suunnittelin opetuksen rungon siten, että ensimmäisellä opetuskerralla opiskelijat tekisivät lyhyiden hiusten hääkampauksen. Sen tekemiseen kuluisi vähiten aikaa, jolloin ehtisin opetuskerran aluksi pitämään heille kaiken muun tarvittavan alustuksen opinnon osaa ajatellen. Toisella kerralla aiheena olisivat nutturakampaukset, kolmannella kiharakampaukset ja neljännellä persoonalliset morsiuskampaukset. Näiden neljän opetuskerran jälkeen minulla oli vielä käytettävissä ryhmän opettamiseen kolme opetuskertaa. Näille kolmelle jäljelle jäävälle kerralle halusin morsiuskokonaisuuden toteutuksen malleille. Kahdella kerralla opiskelijat

saisivat tehdä toisilleen morsiustoteutuksen ja viimeisellä opetuskerralla he tekisivät morsiuskokonaisuuden ulkopuoliselle, itse hankkimalleen mallille. Näin he pääsisivät neljän kampausharjoituskerran jälkeen tekemään kahdelle eri mallille hääkampausta ja ehostus harjoituksen.

Saatuani valmiiksi opetuksen rungon lähdin tarkemmin pohtimaan ja suunnittelemaan sitä, kuinka opettaisin nämä asiat heille. Harjoittelin kevään 2010 aikana itse näiden neljän teeman pohjalta kampauksia, jotta sain hieman kokeiltua itse käytännössä suunnittelemiani aiheita sekä hieman kuvamateriaalia opetusta varten. Halusin kokeilla itse käytännössä teemojen toteuttamista, sillä koin olevani tällöin valmiimpi opettamaan kyseisiä aiheita. Vaikka tein myös liiketyötä kampaajana, koin tarpeelliseksi sen lisäksi vielä tehdä itsenäisiä harjoitteita tulevaa kurssia ja sen opettamista varten.

Saatuani itse harjoitusta ja kuvamateriaalia kampauksista, pystyin aloittamaan opetusmateriaalin työstämisen. Tein neljästä valitsemastani teemasta PowerPoint-esitykset. Etsin niihin kuvia Googlen kuvapankista ja koostin esitykset ainoastaan kuvallisesta materiaalista. Lisäksi käytin näihin esityksiin kuvia itse tekemistäni kampauksista. PowerPoint-esitysten tarkoituksena olisi antaa opiskelijoille alustus jokaiseen teemaan, jonka avulla he saisivat työstää kampauksiaan. Esitykset koostuivat lyhyiden/puolipitkien hiusten kampauksista, nutturakampauksista, kiharakampauksista ja persoonallisista morsiuskampauksista. Näiden lisäksi ensimmäisen opetuskerran esitys sisälsi kuvia kampauskoristeista ja myös hääehostuksista tein yhden PowerPoint-esityksen. Etsin näihin esityksiin mahdollisimman monipuolisia kampauskuvia, jotta ne voisivat toimia inspiraationlähteenä opiskelijoille.

Muu kurssimateriaali koostui opinnon alustuksesta, jonka tein opiskelijoille jaettavana paperiversiona. Siinä oli lueteltuna opinnon tavoitteet, arviointikriteerit sekä jokaisen opetuskerran aiheet. Lisäksi tein opiskelijoille opinnon aikana tehtävästä portfolioista raportointiohjeet. Siinä oli mainittuna mitä tulee raportoida, miten ja milloin portfolion palautus tapahtuu ja mihin se tapahtuu. Näiden lisäksi tein itselleni opinnon osasta yksityiskohtaisemman rungon kirjallisena, josta minun olisi helppo seurata opetuksen etenemistä. Itseäni varten tein etukäteen myös niin sanotun kuvien julkaisulupakyselyn siitä, saisinko käyttää opiskelijoiden töistä otettuja kuvia opinnäytetyössäni. Valmistin myös etukäteen yksinkertaisen palautelomakkeen, jonka tarkoituksena oli antaa minulle arviota toteuttamastani opinnon osasta.

8.2 Opinnon osan toteutus

Pääsin aloittamaan hääkampaukset ja ehostukset opinnon osan toteutuksen 25.8.2010. Ensimmäisen opetuskerran aloitimme teorialuokassa, jossa itseni esittelyn jälkeen merkitsin niin sanottuun opintokokonaisuuspäiväkirjaan opetuksessa läsnä olevat opiskelijat. Opiskelijoilla on läsnäolovelvollisuus. Kaikki viisitoista opiskelijaa olivat ensimmäisellä opetuskerralla pai-

kalla. Esittelin heille aluksi opinnon tavoitteet ja arviointikriteerit. Tavoitteiksi tälle opinnon osalle oli asetettu esimerkiksi taito hyödyntää monipuolisesti erilaisia työskentelyvälineitä, taito tehdä kestäviä morsiuskokonaisuuksia sekä taito toteuttaa morsiuskokonaisuuksia asiakkaan tyyliä tukevasti. Opinnon osan arviointi tapahtuu hyväksytty/ hylätty periaatteella, numerista arviointia ei käytetä. Hyväksyttyyn arviointiin vaaditaan mm. kaikkien etukäteen määriteltyjen töiden tekeminen ja niiden raportointi portfolio muodossa. Tyyliintulkinnan taito tulee osoittaa siten, että opiskelija etsii kuvia morsiuspuvuista jotka sopivat hänen toteuttamiinsa töihin.

Näiden asioiden lisäksi kerroin heille tulevien opetuskertojen aiheet, jotta he osaisivat valmistautua työskentelyyn etukäteen. Kävimme läpi sen, kuinka työt toteutetaan milläkin kerralla ja mikä on opinnon osan aikataulu. Opintoon liittyvien mallitöiden toteutuksista toisen he tekivät opinnon aikana yhdelle opetusryhmän jäsenelle. Nämä työskentelyparit arvoimme ensimmäisellä kerralla, jotta heillä olisi aikaa valmistautua työn tekemiseen. Esittelin opiskelijoille kirjan, jonka olin ostanut opinnon osaa ja opinnäytetyötäni varten. Eija Holmbergin ja Sanni Horellin kirja Unohtumattomat häät sisältää kattavasti tietoa häistä ja niiden järjestämisestä, sisältäen asiaa myös kauneushoidosta. Tämän kirjan tarkoituksena oli olla opiskelijoille yhtenä tiedon- ja inspiraationlähteenä. He saivat vapaasti lainata minulta kirjaa tai tutkia sitä oppituntien aikana. Monet opiskelijat olivat jo ensimmäisellä kerralla kiinnostuneita selailemaan kyseistä kirjaa.

Yleisten opintoa alustavien asioiden käsittelyn jälkeen näytin heille PowerPoint-kuvaesityksen päivän aiheesta. Ensimmäisellä kerralla he tekivät lyhyiden tai puolipitkien hiusten kampauksen. Toteutustapa oli heidän itsensä valittavissa, kunhan hääkampauksen elementit täytyisivät. Näitä elementtejä mietimme yhdessä opiskelijoiden kanssa kuvaesityksen jälkeen ja sitten he pääsivät työstämään haluamaansa kampausta. En määritellyt opetuserroille tietynlaisia kampauksia tehtäväksi, sillä halusin opiskelijoiden käyttävän omaa luovuuttaan ja tyyliintulkintataitoa hyväksi töissään. Opetuskertojen teemoilla annoin opiskelijoille ainoastaan suunnan, minkälaisia kampauksia heidän tulisi milläkin kerralla harjoitella. Mielestäni hiusala on sellainen ammatti, jossa työntekijän täytyy saada käyttää luovuuttaan. Jokaisella on myös oma tyyliensä tehdä töitä.

Työskentely oli hyvin itsenäistä; olin opetustilassa kokoajan läsnä, jotta opiskelijat saivat minulta ohjeistusta tarvittaessa. Osalla työn inspiraatio oli syntynyt välittömästi ja he saivat työn hyvässä aikataulussa valmiiksi. Muutamien kohdalla kampauksen teko hidastui, sillä he eivät olleet tyytyväisiä omaan toteutukseensa. Tämän vuoksi aika tuntui loppuvan kesken ja työn viimeistely jäi hieman vajanaiseksi. Opiskelijoiden valmistuttua työstään kävin jokaisen kanssa henkilökohtaisesti läpi heidän tekemänsä kampauksen. He saivat sanoa oman arvionsa työstään ja minä annoin oman arvioni siitä.

Kaikki saivat ensimmäisellä opetuskerralla vaaditun työn valmiiksi ja näin ollen yhden vaadituista töistä suoritettua. Opetuskerran lopuksi muistutin opiskelijoita etsimään tekemäänsä työhön sopivan hääpukukuvan, sekä kuvaamaan työn portfolioa varten. Kertasimme myös seuraavan opetuskerran aiheen, jolle heidän oli tarkoitus tuoda mukanaan pukukuva seuraavaa työtä varten. Tällä halusin varmistua siitä, että opiskelijat suunnittelevat tulevia töitä jo etukäteen. Näin pääsisimme aloittamaan varsinaisen käytännöntyöskentelyn nopeasti. Tämä suunnittelu on myös osa tyylintulkinnan harjoittelua.

Toisella opetuskerralla aloitin opetuksen näyttämällä opiskelijoille kuvaesityksen päivän aiheesta, joka oli nutturakampaukset. Opiskelijoilla oli käytettävissä oppituntien aikana kymmeniä kampauskirjoja ohjeineen ja kannustin käyttämään internetiä ideoiden etsimiseen. Kiersin oppitunnin aikana jokaisen opiskelijan luona katsomassa heidän tuomansa morsiuspukukuvat ja he saivat kertoa minulle samalla, minkälaisen kampauksen aikovat tehdä. Kampauksen teko sujui pääosin ongelmitta, muutamien opiskelijoiden kanssa pohdimme yhdessä kuinka edetä kampauksen työstämisessä. Kaksi opiskelijaa eivät olleet lainkaan tyytyväisiä työhönsä, joten he purkivat ne ja aloittivat alusta.

Opetuskerta eteni hyvin samaan tapaan kuin ensimmäinenkin, arvioimme töiden onnistumista opiskelijan kanssa kahdestaan ja päätin opetuksen muistuttamalla heille ensi kerran aiheen. Tällä toisella opetuskerralla näytin opiskelijoille myös hunnun kiinnittämisen, jota he saivat myös harjoitella opinnon aikana. Näytin heille ehostuksesta tekemäni esityksen, jotta tämäkin asia tuli käytyä ajoissa läpi. Ehostukseen en juuri tämän enempää käyttänyt aikaa opetuksesta, vaan viimeisillä kerroilla opiskelijat saivat tehdä morsiuskokonaisuuksiin ehostukset aikaisemmin oppimansa ja tämän esityksen pohjalta.

Kolmannella kerralla aiheena olivat kiharakampaukset ja neljännellä kerralla persoonalliset kampaukset. Saimme opiskelijoiden käyttöön uusia kampauskoristeita, kuten tiaroita, erilaisia koristepinnejä ja pantoja. Lisäksi opiskelijat saivat hyödyntää koulun muita kampauskoristeita, sekä tuomiani koristeita. Opetuksen alustus oli näillä kerroilla sama, kuin edellisillä kerroilla. Katsoin aluksi opiskelijoiden tuomat pukukuvat ja kävimme läpi suullisesti kampaussuunnitelman. Töiden taso vaihteli tekijöiden kesken, mutta pääosin kampaukset olivat onnistuneita. Persoonalliset kampaukset olivat monen mielestä haastavin aihe, joten koen sen olleen hyvä teema kurssille. Persoonalliset kampaukset olin määritellyt opiskelijoille siten, että kampauksen teossa tulee käyttää jotain erikoisempaa työstötapaa, esimerkiksi erilaisia punoksia ja letityksiä, kreppipintaa, rastoja yms.

Luulen, että aihe koettiin hankalaksi myös siksi, että mielestäni muutamat opiskelijat eivät olleet valmistautuneet tähän aiheeseen niin hyvin kuin aikaisempiin. Pukukuvia puuttui ja kaikilla ei ollut selkeitä työsuunnitelmia. Joidenkin kohdalla kampauksen teko pysähtyi täysin

ja avustin heitä tällöin kampauksen loppuunsaattamisessa. Näytin opiskelijoille vaihtoehtoisia tekniikoita, kuinka edetä työn kanssa. Täydellisydentavoittelu tuntui muutamilla olevan syy heidän tyytymättömyyteensä kampaukseen. Tämä oli selkeästi aihe, jota opiskelijoille pitäisi opettaa lisää.

Seuraavilla kerroilla opiskelijat saivat toteuttaa morsiuskokonaisuuden pareittain. Ryhmästä puolet teki ensimmäisellä kerralla toteutuksen ja toinen puolikas seuraavalla kerralla. Opiskelijoiden työskentely oli erittäin itsenäistä ja työsuunnitelmat pukukuvineen pääosin hienosti toteutettuja. Ensimmäisellä morsiuskokonaisuus opetuskerralla muutamien työsuunnitelmat olivat heikohkoja ja pyysin heitä täydentämään niitä. Minun työkseni näillä kerroilla jäi lähinnä opetuksessa läsnä oleminen ja lopullisten töiden arvioiminen. Aikataulutus onnistui hyvin ja työt valmistuivat jotakuinkin annetussa ajassa, eli noin neljässä tunnissa. Oli hienoa huomata, että opiskelijat todella halusivat saada vaaditut työt opinnon aikana suoritettua, sillä yhdestä sairaustapauksesta huolimatta opiskelija oli saanut korvaavan mallin yhden päivän varoitusajalla. Tämä osoitti minusta hienoa sitoutumista ja vastuunkantoa kyseiseltä opiskelijalta.

Viimeisellä opetuskerralla opiskelijat tekivät morsiuskokonaisuuden itse valitsemalleen mallille. Työsuunnitelmat olivat parantuneet sellaistenkin opiskelijoiden kohdalla, joilla aiemmin niissä oli ollut puutteita. Jokainen opiskelija oli saanut itselleen mallin tälle kerralle. Yhden opiskelijan malli ei saapunut paikalle, mutta hän sai uuden mallin tilalle kysymällä toisen ryhmän opettajalta opiskelijaa malliksi. Tämäkin työ oli hyvä toteutus siihen nähden, että työsuunnitelma oli tehty eri henkilölle ja aikaa kului uuden mallin etsimiseen.

Nämä mallityöt olivat monella aivan upeita suorituksia niin kampauksen kuin ehostuksenkin osalta (Liite 3.). Työskentely näytti minusta aivan erilaiselta, kuin ensimmäisellä opetuskerroilla. Muutamat opiskelijat mainitsivat ensimmäisillä opetuskerroilla, että kesän jäljiltä kampeustaidot tuntuivat olevan hukassa. Koen että jokaisen kohdalla nämä taidot muistuivat mieleen opinnon aikana. Tekijäkohtaisia eroja oli vielä paljon tässä vaiheessa, mutta kampaukset ja ehostukset ovat osa-alue, mikä sujuu joiltakin paremmin kuin toisilta. Jokainen opiskelija kuitenkin osoitti minusta kykenevänsä toteuttamaan morsiuskokonaisuuksia työelämässä. Tämän viimeisen opetuskerran aikana jokainen opiskelija sai merkinnän vaadittujen töiden suorittamisesta. Pitämäni läsnäololistan avulla seurasin opinnon ajan opiskelijoiden töiden tekoa ja poissaolojen vuoksi yhtään työtä ei saanut jättää tekemättä. Puuttuvat työt opiskelijat tekivät joko silloin, kun valmistuivat muista kampauksistaan nopeammin tai sitten ylimääräisellä ajalla, jonka jälkeen he toivat minulle kampauksen arvioitavaksi.

Opinnon osan toteutuksen jälkeen opiskelijoilla oli noin viikko aikaa palauttaa minulle portfolio heidän töistään. Sain palautukset ajoissa kaikilta muilta, paitsi yhdeltä opiskelijalta. Työt

palautettiin Fronter verkko-opetustilaan sähköisessä muodossa. Sieltä minun oli helppo lukea ne ja antaa heille kirjallinen palaute samaan paikkaan. Suoritusmerkinnät heille laittoi opinnot heidän ryhmänohjaajansa, joka oli myös minun opinnäytetyöohjaajani työpaikalla. Viimeisen portfolion sain luettavakseni jälkikäteen, vasta huhtikuussa 2011. Kyseinen opiskelija sai suoritusmerkinnän pitämästäni opinnot vasta tämän jälkeen. Jokainen viidestätoista opinnot osaan osallistuneesta sai siis hyväksytyn arvion opinnot.

8.3 Arvio

Sain työelämän yhteistyökumppaniltani selkeät ohjeet siitä, minkä laajuinen hääkampaukset ja ehostukset opinnot osa tulee olla ja mistä opetussuunnitelman osasta sen sisältö otetaan. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman tulee noudattaa perustutkinnon perusteissa määrättyjä asioita. Opetussuunnitelman tarkoituksena on määrittää opetuksen tavoitteet, keskeisimmät sisällöt ja arvioinnin perusteet. Opinnot osan pohjana käytin näiden asiakirjojen tietoja. Lähdin suunnittelemaan opinnot osaa täysin opetussuunnitelman perusteella, tutustumalla kampaukset ja ehostus 15 opintoviikkoa tutkinnon-osaan. Sen avulla määrittelin ne asiat, jotka minun tulisi sisällyttää opinnot osaan.

Opetussuunnitelman osassa Juhlakampaukset ja ehostukset, ammattitaitovaatimuksiksi mainitaan esimerkiksi pukeutumisetiketin tuntemus eri hääkokonaisuuksiin, erilaiset hääkampaukset ja -ehostukset ja hunnun kiinnittäminen. Opintojen toteutustavaksi opetussuunnitelma määrittää tietopuolisen opetuksen, työsalissa tapahtuvan työskentelyn ja itsenäisen opiskelun. Nämä määritelmät ovat toki hyvin vapaamuotoisia opetuksen järjestäjää ajatellen, mutta ne antoivat minulle tärkeät raamit opinnot osan suunnitteluun.

Koen, että kaikki opinnäytetyöhöni sisällyttämät teoriaosiot olivat olennaisia opinnot osan toteuttamista ajatellen. Ammatillista koulutusta kehitetään ja muutetaan melko nopealla tahdilla. Tämän vuoksi tarvitsin opinnot osan tueksi mahdollisimman laajasti uusinta tietoa yleisesti hiusalan perustutkinnosta, perustutkinnon perusteista ja opetussuunnitelmasta. Ilman tätä teoriaosuutta, en mielestäni olisi voinut toteuttaa ammatillisen koulutuksen vaatimusten mukaista opinnot osaa. Ne sisältävät niin paljon yksityiskohtaista tietoa siitä, kuinka ammatillinen koulutus tulee järjestää Suomessa ja esimerkiksi millä perusteilla ja tavoin opiskelijoiden osaamista arvioidaan. On tärkeää, että opetus toteutetaan lain määrittelemällä tavalla.

Opinnäytetyöni sisältämä luku avioliitosta antoi minulle tärkeää tietoa opinnot osan toteutuksen tueksi. Koen, että minun tuli olla tietoinen aihealueesta mahdollisimman yksityiskohtaisesti, jotta pystyin perustelemaan niin itselleni kuin opiskelijoillekin opinnot osan merkitystä. Luku sisältää tietoa morsiusmuodista sekä hääkampauksista ja ehostuksista. Tarvitsin näiden

lukujen tietoja esimerkiksi tyyliintulkinnan tueksi ja muistutukseksi erilaisista kampauksiin liittyvistä asioista.

Vertaillen opinnon osan toteutuksen ja teorian tiedon kohtaamista projektissani, tärkeimmäksi osa-alueeksi koen pohtia asiaa opetukseen ja oppimiseen liittyvän teorian kannalta. Sen käsitteleminen kertoo niin minulle kuin lukijallekin sen, olenko osannut projektissani huomioida ja erityisesti hyödyntää teoreettisempaa tutkimustietoa. Kuten Murtonen kirjoittaa, oppimisteoriat ovat ihmisten käsityksiä oppimisesta. Sisällytin työhöni tietoa neljästä yleisimmästä oppimisteoriasta, behavioristisesta, kognitiivisesta, humanistisesta sekä konstruktivistisesta. En tarkoituksella halunnut toteuttaa opinnon osan opetusta jonkin tietyn teorian pohjalta, sillä mielestäni yhden teorian noudattaminen tekee opetuksesta yksipuolista eikä anna mahdollisuutta luovalle ongelmanratkaisuille. Mielestäni yksilön omat opetusmieltymykset sekä persoona saavat vaikuttaa hänen opetusmenetelmiin. Uskon, että tällöin opetus on luontevampaa ja opiskelijoille antoisampaa.

Näin jälkikäteen ajateltuna oma opetukseni sisälsi asioita kognitiivisesta, humanistisesta sekä konstruktivistisesta teorianmallista. Esimerkiksi kognitiivisessa teoriassa uskotaan, että oppija itse on aktiivinen ja pystyy vaikuttamaan oppimiseensa harjoittelemalla. Tämä näkyi opetuksessani siten, että annoin opiskelijoiden tehdä kampaus-ehostusharjoituksiaan melko itsenäisesti, kokeilemalla itselleen parhaiten sopivia tekniikoita. Kognitiivisen teorian tavoitteena on ajattelun ja esimerkiksi itsearviointitaidon kehittäminen, joka mielestäni ilmeni pitämässäni opetuksessa melko voimakkaasti. Jokaisella opetuskerralla opiskelijat antoivat töistään itsearviointia, mikä mielestäni tukee oppimista. Hieman samantyyllisiä asioita käsittelee myös humanistinen teoria. Sen mukaan opettaja voi olla jopa vain oppimisen sivustaseuraaaja, joka antaa ainoastaan suunnan oppimiseen. Tätä huomasin toteuttavani tiettyyn rajaan asti, mutta en kuitenkaan halunnut jättää opiskelijoita täysin omien taitojensa varaan. Aina tarvittaessa puutuinkin heidän työskentelyyn tai ohjasin sitä.

Nykyisin paljon käytetty konstruktivistinen teorianmalli selittää oppimista sillä, että oppija on uuden tiedon tulkitsija, johon vaikuttaa kuitenkin hänen aiemmin saamansa tieto tai kokemus. Assosiaatiot, eli se että opiskelija pystyy liittämään uuden tiedon johonkin aiemmin oppimaansa, on tärkeää konstruktivistisen teorian mukaan. Tässä opiskelijan apuna on opettaja. Tämä ajatusmalli ilmeni mielestäni opetuksessani siten, että huomasin perustelleeni monia opettamiani asioita sillä, että ne tukevat opiskelijoiden jo oppimia tietoja ja taitoja. Behavioristisessa oppimiskäsityksessä ajatuksena puolestaan on, että ihminen on passiivinen. Hänen toiminnat ovat ulkoa opittuja ja opetuksessa tärkein tehtävä on vain tiedon saattaminen muistiin. Omassa opetustavassani en näe yhtymäkohtia tähän teorianmalliin, enkä myöskään tietoisesti haluaisi toteuttaa tällaista opetus- tai oppimistapaa. Koen sen oppimista rajoittavaksi sen yksipuolisen suhtautumistavan vuoksi.

Jo opinnon osan suunnitteluvaiheessa pyrin huomioimaan opiskelijoiden mahdolliset oppimistyyli. Huomioin opetuksessa henkilöt, jotka oppivat parhaiten visuaalisilla keinoilla eli näkemällä, auditiivisesti eli kuulemalla sekä kinesteettiset oppijat, jotka tekemällä ja koskettamalla oppivat parhaiten. Visuaalisesti parhaiten oppivat henkilöt huomioin ottamalla osaksi opetusta erilaisia kuvamateriaaleja. Kuvaesitykset kampauksista ja ehostuksista, erialaiset kampauskirjat sekä jakamani monisteet tukivat tällaisten henkilöiden oppimista opinnon osan aikana. Auditiiviset oppijat huomioin kertomalla kuvaesityksistä ääneen, keskustelemalla kampauksista ja ehostuksista sekä esittämällä niistä kysymyksiä. Kinesteettiset oppijat olivat sinänsä mielestäni parhaassa asemassa opetuksessa, sillä hyvin pitkälti opetuskerrat koostuivat käsillä tekemisestä. Tällaista oppimistyyliä pyrin vielä tukemaan sillä, että tarvittaessa näytin ensin itse jonkin tekniikan opiskelijalle, jonka jälkeen hän sai itse toistaa sen.

Yrjö Engeströmin luoma kahdeksanosainen malli opetuksellisista tehtävistä on mielestäni mielenkiintoinen. Sen mukaan opetuksessa voidaan erotella motivointivaihe, orientointi, uuden tiedon välittäminen, opetuksen kertaaminen, systematisointi, harjoitukset, soveltaminen ja kontrolli. Jälkikäteen ajateltuna etenin hyvin pitkälle samankaltaisella tyylillä opetuksessa. Tämä ei ollut tietoista opetustilanteessa, mutta asiaa tarkasteltuani huomaan käyttäneeni tämälataista mallia opetuksessa. Koen itse tämän hyvänä mallina opetukselle, joten voisin kuvitella tulevaisuudessa käyttäväni tiedostetummin tätä kyseistä tapaa.

Mielestäni toimintani ja opinnäytetyöni teoria kohtasivat monelta osalta. Työni teoria perustelee projektissa tekemiäni ratkaisuja ja oli tärkeänä tukena opinnon osan suunnittelussa ja toteutuksessa. Vaikka kaikki teoriassa käsittelemäni asiat eivät ole näkyneet erityisen konkreettisesti projektissani, koen että ne ovat olleet kuitenkin toimintaani vaikuttavia asioita. Olen tyytyväinen opinnon osan suunnittelun ja toteutuksen sekä teorian välisiin yhteyksiin.

9 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa opinnon osa hiusalan opiskelijoille. Työni toiminnallinen osuus käsitti työmäärältään noin puolet opinnäytetyöprojektista. Toinen puoli koostui kirjallisesta työstä ja siihen liittyvästä teoreettisen tiedon hankinnasta. Toiminnallinen osuus ja kirjallinen työ kulkivat toki koko projektin ajan rinnakkain. Ilman teoriaosuutta en olisi pystynyt työstämään toiminnallista osuutta ja ilman toiminnallista osuutta en olisi saanut työlleni teoriataustaa.

Toiminnallisen osuuteni onnistumista käsittelemä jo edellisessä luvussa. Mielestäni arvio teorian ja käytännöntyön kohtaamisesta perustelee osaltaan toiminnallisen osuuden tärkeyttä. Edelliseen lukuun lisäyksenä haluan mainita tässä luvussa pintapuolisesti palautteesta, jonka keräsin opinnon osan päätteeksi opiskelijoilta. Palautelomakkeen tarkoituksena oli antaa minulle

arviota toiminnastani opinnon osan aikana. Kyseistä palautetta hyödynnän lähinnä vain omassa ammatillisessa kasvussani, eikä sen ole tarkoitus olla varsinainen osa opinnäytetyötäni. Mielestäni opinnäytetyöni tulisi liian laajaksi, jos olisin ottanut sen yhdeksi osaksi vielä tutkimuksen. Mainitsen kuitenkin joitakin pääkohtia palautteesta, jotta lukija saisi hieman käsitystä siitä kuinka opiskelijat kokivat järjestämäni opinnon osan.

Opiskelijat saivat antaa palautteen nimettömänä ja palautelomake sisälsi väittämiä, joihin opiskelijat saivat vastata: samaa mieltä, melko samaa mieltä, eri mieltä. Väittämissä oli esim. seuraavanlaisia kohtia: sain riittävästi ohjausta työskennellessäni, saamani opetusmateriaali oli selkeää ja riittävää, sain riittävästi palautetta töistäni, opetusmenetelmät olivat minulle sopivia, opin uutta/ taitoni kehittyivät kurssin aikana. Lomakkeeseen vastauksia oli annettu kohtiin samaa mieltä ja melko samaa mieltä. Vain yksi opiskelija vastasi kysymykseen opin uutta/ taitoni kehittyivät kurssin aikana ”eri mieltä”. Jos vastaukseksi antoi eri mieltä, oli lomakkeessa vielä kohta: miksi eri mieltä? Tähän opiskelija kirjoitti perusteluiksi: ”työt ei vaan onnistunut”. Tämän palautteen perusteella opiskelijat olivat melko tyytyväisiä opinnon osan sisältöön ja toteutustapaan.

Palautelomake sisälsi kohdan, johon opiskelijat saivat kirjoittaa kehitysehdotuksia minulle tai kommentoida vapaamuotoisesti opintoa. Siinä mainittiin seuraavanlaisia asioita: kurssin sisällöt ja aihe olivat hyviä, palautetta sai riittävästi ja opinnon aikana sai uusia näkökulmia. Muutamat mainitsivat että palautteen ja arvioinnin antamisessa minun tulisi kiinnittää enemmän huomiota positiivisten asioiden esilletuomiseen ja muutamassa palautteessa mainittiin että olin melko ”tiukka” arvioinnissa. Tämä oli minulle erityisen rakentavaa palautetta, sillä itsessään ei helposti huomaa tällaisia asioita. Toki minusta arvioinnissa pitää antaa todenmukaista palautetta, mutta uskon että minun arvioinnin esitystavassa on varmasti parannettavaa. Pyrinkin kiinnittämään tähän asiaan tulevaisuudessa huomiota, jotta opiskelijat kokisivat saavansa oikeudenmukaista kohtelua. Arvioinnin anto on mielestäni erittäin haastavaa, jotta sen osaa antaa rakentavalla tavalla.

Opinnäytetyöni kirjallisen osuuden työstäminen oli minulle haastavaa ja se vaati paljon aikaa. Pidän sen työstämistä jopa minulle haastavampana, kuin työn toiminnallista osuutta. Erityisesti teorian kirjoittaminen helposti luettavaan muotoon oli vaativaa. Sain määriteltyä teorian aihealueet melko helposti ja mielestäni ne selventävät lukijalle työn merkitystä ja antavat tärkeää taustatietoa toiminnallisen osuuden tueksi. Teoriataustasta toiminnallisen osuuden ulkopuolelle selkeimmin jää behavioristinen oppimisteoria. Vaikka kyseinen oppimisteoria ei ilmennyt työni toiminnallisessa osuudessa, halusin sisällyttää sen lyhyesti työni kirjalliseen osaan sen historiallisen merkittävyyden vuoksi.

Hääkampaukset ja ehostukset on hyväksytty 10.5.2011 Varian hiusalan neuvottelukunnan kokouksessa vapaasti valittavien tutkinnonosien tarjontaan. Kampaukset ja ehostukset 15 opintoviikkoa tutkinnon osan lisäksi Varian hiusalan opiskelijoille tarjotaan hääkokonaisuus opintoa ensi syksystä lähtien myös vapaasti valittavissa opinnoissa. Sen laajuus on 2 opintoviikkoa, eli opetusta kyseisestä aiheesta tarjotaan entistä enemmän. Mielestäni tämä ilmentää sitä, että hääkokonaisuudet on koettu myös Variassa tärkeäksi aihealueeksi. Tekemäni opetusmateriaali on myös kokonaisuudessaan heidän käytettävissään.

Opinnäytetyöprosessi antoi minulle tulevaisuuden kannalta erittäin tärkeää kokemusta opettamisesta ja siihen liittyvästä taustatyöstä. Opinnon osan toteuttamisvaiheen koin itselleni erityisen tärkeäksi, sillä siinä pääsin käytännössä testaamaan suunnittelemaani opintoa. Se konkretisoi minulle suunnitteluvaiheen onnistumista. Koen myös, että opettajan työssä voi kehittyä vain jos kiinnittää huomiota opetukseen prosessina, joka sisältää suunnittelun ja opetuksen lisäksi myös opetuksen arvioimisen. On mielestäni tärkeää käsitellä opetusprosessia jälkikäteen, kuten tässä opinnäytetyössäni tein. Opinnäytetyöni avulla minulle selvenivät onnistumiseni opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tietysti kehityskohteeni tulevaisuutta ajatellen.

Lähteet

Kirjallisuutta

- Engeström, Y. 1992. Perustietoa opetuksesta. 2.–8. painos. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Hiusala opetussuunnitelma: kampaukset ja ehostus 15 ov . 2009. Vantaan ammattiopisto Vario.
- Holmberg, E., Horelli, S. 2008. Unohtumattomat häät. Helsinki: Otava.
- Hätönen, H. 2006. Eläköön opetussuunnitelma 2, opas ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille. Helsinki: Opetushallitus.
- Kasvatustieteen perusteet 1995. Leino, A-L., Leino, J. 5., uudistettu painos. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Kärppä, J., Laurila, T., Lundgren, K. 2010. Kestävää ammatillista koulutusta - näkökulmia ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen kestävään kehitykseen. Raportit ja selvitykset 2010:7. Helsinki: Opetushallitus.
- Leino, A-L., Leino, J. 1990. Oppimistyyli, teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Gummerus.
- Mykrä, T., Hätönen, H. 2008. Opas opetusmenetelmistä. Helsinki: Educa- instituutti Oy.
- Opetushallitus, 2009. Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja, ammatillisen perustutkinnon perusteet, hiusalan perustutkinto
- Rauste-Von Wright, M., Von Wright, J., Soini, T. 2003. Oppiminen ja Koulutus. 9. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Suomalaisen kirjallisuuden seura. 1995. Kahden kauppa, juhlatietoa, kuvia ja kertomuksia suomalaisista häistä. Helsinki: Gummerus.

Internet- lähteet

- Auditiivinen oppimistyyli. Oulun yliopisto, opetuksen kehittämissyksikkö. Viitattu 7.3.2011.
<http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/ajattelesivut/auditiivinen.htm>
- Behavioristinen oppimiskäsitys, Pursukainen, T. 2005. Joensuun yliopisto, Opetusteknologiakeskus. Itäsuomen virtuaaliyliopisto.. Viitattu 4.3.2011.
<http://www.joensuu.fi/isvy/arviointimateriaali/behaviorismi.html>
- Bowles, A. 2009. 10 spring 2010 bridal fashion trends. Viitattu 3.1.2011.
<http://www.examiner.com/wedding-planning-in-new-york/10-spring-2010-bridal-fashion-trends>
- Callaway, N. 2010. Wedding Trends, What Will Be the Hottest, Hippest, and Cutest 2010Wedding Trends? Viitattu 3.1.2011.
<http://weddings.about.com/od/gettingstarted/a/2010trends.htm>
- Humanistinen oppimiskäsitys, Pursukainen, T. 2005. Joensuun yliopisto, Opetusteknologiakeskus. Itäsuomen virtuaaliyliopisto. Viitattu 4.3.2011.
<http://www.joensuu.fi/isvy/arviointimateriaali/humanistinen.html>
- Jensen, M. 2009. Hiukset kuntoon häihin. Viitattu 11.1.2011.
<http://www.haatajuhlat.fi/Artikkelit/Kauneus/Hiukset-kuntoon-haihin/>

Kinesteettinen oppimistyyli. Oulun yliopisto, opetuksen kehittämissyksikkö. Viitattu 7.3.2011.
<http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/ajattelesivut/kinesteettinen.htm>

Kognitiivinen oppimiskäsitys, Pursukainen, T. 2005. Joensuun yliopisto, Opetusteknologiakeskus. Itäsuomen virtuaali yliopisto. Viitattu 3.3.2011.
<http://www.joensuu.fi/isvy/arviointimateriaali/kognitiivinen.html>

Konstruktivistinen oppimiskäsitys, Pursukainen, T. 2005. Joensuun yliopisto, Opetusteknologiakeskus. Itäsuomen virtuaaliyliopisto. Viitattu 4.3.2011.
<http://www.joensuu.fi/isvy/arviointimateriaali/konstruktiiivinen.html>

Korpela, J. 2008. Pienehkö sivistyssanakirja. Viitattu 25.1.2011.
<http://www.cs.tut.fi/cgi-bin/run/~jkorpela/haku.cgi?key=mentaalinen&.submit=Hae>

Kurki-Suonio, O. 2010. Kirkkohäät kiinnostavat yhä harvempia. Viitattu 5.1.2011.
<http://www.helsinginuutiset.fi/Uutiset/Paivan-Puheenaihe/Kirkkohaat-kiinnostavat-yha-harvempia>

Miksi suomalaiset menevät naimisiin? 2010. MTV3.fi. Viitattu 3.1.2011.
<http://www.mtv3.fi/helmi/minisaitit/artikkeli.shtml/2009/11/1070587?haatjarakkaus/ajankohitaista>

Murtonen, M. Turun yliopiston Oppimistutkimuksen keskus. Mitä on taitava oppiminen? Viitattu 18.1.2011.
<http://users.utu.fi/marimur/Oppiminen.htm>

Oppimistyyli. Oulun yliopisto, opetuksen kehittämissyksikkö. Viitattu 7.3.2011
<http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/ajattelesivut/oppimistyyli.htm>

Ruocco, A. 2009. Our Expert Opinion: 2010 Top Wedding Trends. Viitattu 3.1.2011.
<http://www.weddingwindow.com/blog/2009/10/01/our-expert-opinion-2010-top-wedding-trends/>

STT info, 2009. Tyttömäisen keveä morsiusmuoti 2010. Viitattu 5.1.2011.
<http://www.sttinfo.fi/pressrelease/detail.do?pressId=27697&type=today&searchKey=11b79155-d099-11de-aacb-e3fa86c7701e&languageId=all&pageIndex=1>

Suomen evankelisluterilainen kirkko. Avioliittoon vihkiminen. Viitattu 30.11.2010.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/332B0FD1F29126CBC2256FEA003B842A?OpenDocument&lang=FI>

Suuri häätutkimus 2010. Perinteitä arvostetaan häissä 2010. MTV3.fi. Viitattu 3.1.2011.
<http://www.mtv3.fi/helmi/minisaitit/artikkeli.shtml/2010/10/1205911?haatjarakkaus/ajankohitaista>

Södergren, C.2010. Kaunis iho häpäiväksi. Viitattu 11.1.2011.
<http://www.haatjajuhlat.fi/Artikkelit/Kauneus/Kaunis-iho-haapaivaksi/>

TieVie 2001 - 2006. Käsitihakemisto. Valtakunnallinen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön virtuaaliyliopistohanke. Viitattu 18.1.2011.
http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_8/kasitehakemisto.htm

Tuomola, R., Maijanen, A. 1999.Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos. Oppimistyylien teoriataustaa. Viitattu 18.1.2011.
<http://www.cs.uta.fi/ipopp/www/ipopp99/maijanen-tuomola/index.html>

TYT 2002, Mitä on oppiminen? (Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus) Viitattu 14.1.2011. <http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/oppimin.htm>

Venäläinen, S., Serola, S., 1999. Konstruktivistinen näkökulma. Tietojenkäsittelyopin laitos, Tampereen yliopisto. Viitattu 4.3.2011.
<http://www.cs.uta.fi/ipopp/www/ipopp99/serola-venalainen/index.html>

Visuaalinen oppimistyyli. Oulun yliopisto, opetuksen kehittämissyksikkö. Viitattu 7.3.2011.
<http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/ajattelesivut/visuaalinen.htm>

Liitteet

Liite 1. Ammatillisen perustutkinnon perusteet, hiusalan perustutkinnon muodostuminen ...	43
Liite 2. Kampaukset ja ehostus 15-opintoviikkoa, arvioinnin kohteet ja kriteerit	45
Liite 3. Kuvia opiskelijoiden tekemistä morsiuskokonaisuuksista	50

Liite 1. Ammatillisen perustutkinnon perusteet, hiusalan perustutkinnon muodostuminen

1 HIUSALAN PERUSTUTKINNON (PARTURI-KAMPAAJA) TAVOITTEET JA TUTKINNON MUODOSTUMINEN

1.2 HIUSALAN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN

HIUSALAN PERUSTUTKINTO, PARTURI-KAMPAAJA, 120 OV	
AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	
4. Amatilliset tutkinnon osat, 90 ov	
Tutkinnon osiin sisältyy työssäoppimista vähintään 20 ov ja opinnäyte vähintään 2 ov	
4.1	Kaikille pakolliset tutkinnon osat
4.1.1	Hiusten leikkaaminen ja partakäsittelyt, 20 ov
4.1.2	Kampaukset ja ehostus, 15 ov
4.1.3	Värjäyskäsittelyt, 20 ov
4.1.4	Permanenttikäsittelyt, 10 ov
4.1.5	Hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta, 10 ov
4.2	Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (kohdat 4.2.1– 4.3.5), joista on valittava 15 ov.
4.2.1	Asiakkaan tyylipalvelut, 10 ov
4.2.2	Hiusten hoito- ja muotoilukokonaisuudet, 10 ov
4.2.3	Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista, 5–10 ov
4.2.4	Tutkinnon osa ammattitutkinnoista
4.2.5	Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista
4.2.6	Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 5–10 ov
4.3	Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 0–10 ov
4.3.1	Yrittäjyys, 10 ov
4.3.2	Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov
4.3.3	Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 5–10 ov
4.3.4	Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0–10 ov
4.3.5	Lukio-opinnot, 0–10 ov
4.4	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)
4.4.1	Yritystoiminta, 10 ov
4.4.2	Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot)
4.4.3	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa
4.4.4	Kauneudenhoito ja tuoteneuvonta

jatkuu sivulla 12

HIUSALAN PERUSTUTKINNON (PARTURI-KAMPAAJA) TAVOITTEET JA TUTKINNON MUODOSTUMINEN

AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA		
5. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa (yhteiset opinnot), 20 ov		
5.1	Pakolliset tutkinnon osat	Valinnaiset
5.1.1	Äidinkieli	4 ov
5.1.2	Toinen kotimainen kieli	1 ov
5.1.2.1	Toinen kotimainen kieli, ruotsi	1 ov
5.1.2.2	Toinen kotimainen kieli, suomi	2 ov
5.1.3	Vieras kieli	2 ov
5.1.4	Matematiikka	3 ov
5.1.5	Fysiikka ja kemia	2 ov
5.1.6	Yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto	1 ov
5.1.7	Liikunta	1 ov
5.1.8	Terveystieto	1 ov
5.1.9	Taide ja kulttuuri	1 ov
5.2	Valinnaiset tutkinnon osat	
5.2.1	Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat, ks. edellä kohdat 5.1.1–5.1.9	
5.2.2	Ympäristötieto	0–4
5.2.3	Tieto- ja viestintätekniikka	0–4
5.2.4	Etiikka	0–4
5.2.5	Kulttuurien tuntemus	0–4
5.2.6	Psykologia	0–4
5.2.7	Yritystoiminta	0–4
	16 ov	4 ov
Opetuskieleltään ruotsinkielisessä koulutuksessa toisen kotimaisen kielen opintojen laajuus on 2 ov, jolloin pakollisten ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien laajuus on 17 ov ja valinnaisten 3 ov.		
Liikunnan pakollisten opintojen laajuus on 1 ov ja terveystiedon pakollisten opintojen laajuus on 1 ov. Koulutuksen järjestäjä voi päättää liikunnan ja terveystiedon pakollisten opintojen jakamisesta poikkeavalla tavalla kuitenkin siten, että niiden yhteislaajuus on kaksi opintoviikkoa.		
6. Vapaasti valittavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 10 ov		
Tutkinnon osiin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov		

Liite 2. Kampaukset ja ehostus 15-opintoviikkoa, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Arvioinnin kohde	Arviointi kriteerit			Arvioinnin toteutus
1. Työprosessin hallina	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3	
	Tutkinnon suorittaja			
Kampauksen ja ehostuksen suunnittelu	tekee toteuttamiskelpoisia kampausten ja ehostussuunnitelmia ja noudattaa työohjeita	tunnistaa erilaisten kampauksien ja ehostusten mahdollisuudet ja ottaa huomioon asiakkaan toiveita	ottaa huomioon hiusten ja muodon tarjoamat mahdollisuudet suhteessa asiakkaan toiveisiin ja tyyliin	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu
Hiusten peseminen	pesee hiukset työn vaatimalla tavalla	pesee hiukset ottan huomioon asiakkaan hiusten laadun	pesee hiukset ottan huomioon asiakkaan hiusten laadun ja hyödyntäen tuotetuntemustaan	näyttö, asiakaspalvelu
Kampauksen toteuttaminen	toteuttaa kampauksen suunnitelman mukaisesti	luonnostelee, tekee pohjatyön ja muotoonkattaa hiukset asiakkaalle soveltuvasti	toteuttaa kampausta luovasti, monipuolisesti ja asiakkaalle soveltuvasti sekä perustelee valintojaan	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu
Kampauksen viimeisteleminen	viimeistelee kampauksen suunnitelman mukaisesti	viimeistelee kampauksen asiakkaalle soveltuvasti	viimeistelee kampauksen monipuolisesti ja asiakkaalle soveltuvasti sekä perustelee valintojaan	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu
Ehostus	toteuttaa ehostuksen (päivä- ja juhlaehostuksen) suunnitelman mukaan	toteuttaa ehostuksen asiakkaalle soveltuvasti ja tavallisimpia tekniikoita hyödyntäen	toteuttaa ehostuksen monipuolisilla tekniikoilla luovasti ja asiakkaalle soveltuvasti sekä perustelee valintojaan	näyttö, harjoitustyöt, portfolio
Asiakaspalvelu ja asiakkaan ohjaaminen	palvelee asiakasta ystävällisesti ja ohjaa häntä kotihoitotuotteiden käytössä	esittelee asiakkaalle kotihoitotuotteita ja ohjaa niiden käytössä asiakkaan tarpeiden mukaisesti	myy asiakkaalle kotihoitotuotteita ja ohjaa niiden käytössä ja suosittelee lisäpalveluja	näyttö, asiakaspalvelu
Terveystietämyksen, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	suhtautuu myönteisesti turvalliseen toimintaan ja välttää riskejä työssään, ylläpitää ohjattuna toiminta- ja työkykyä työssään	vastaa itsenäisesti toimintansa turvallisuudesta toimii terveellisten elintapojen sekä toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiseksi	kehittää itsenäisesti toimintansa turvallisuutta ja monipuolisia tapoja terveellisten elintapojen sekä toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiseen ja	näyttö, asiakaspalvelu

			edistämiseen	
	ottaa oman työn suunnittelussa huomioon turvallisuus- ja terveysnäkökohtia sekä ylläpitää työympäristön turvallisuutta, hygieenisyyttä ja ergonomisuutta tutuissa tilanteissa	ottaa oman työn suunnittelussa huomioon turvallisuus- ja terveysnäkökohdat sekä ylläpitää työympäristön turvallisuutta, hygieenisyyttä ja ergonomisuutta	ottaa oman työn suunnittelussa itseenäisesti huomioon turvallisuus- ja terveysnäkökohdat sekä soveltaa oppimaansa ylläpitävissäkin tilanteissa	näyttö, asiakaspalvelu
Itsearviointi ja ajan käyttö	arvioi kampauksen ja ehostuksen lopputulosta ja omaa työtään, noudattaa yleensä käsittelyyn varattua aikaa	arvioi kampauksen ja ehostuksen lopputulosta ja omaa työtään lähes realistisesti ja omaaloitteisesti, noudattaen käsittelyyn varattua aikaa	arvioi kampauksen ja ehostuksen lopputulosta ja omaa työtään realistisesti ja perustellen suhteessa suunnitelmaan, noudattaen käsittelyyn varattua aikaa, kehittää työskentelytapojaan	näyttö, asiakaspalvelu

Arvioinnin kohde	Arviointi kriteerit			Arvioinnin toteutus
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3	
	Tutkinnon suorittaja			
Kampaustekniikoiden hallinta	toteuttaa kampauksia eripituisiin hiuksiin käyttäen perustekniikoita ohjeen mukaan (rullilla, föönillä, sormikiharoilla, painamalla ja rau-doilla	toteuttaa kampauksia eripituisiin hiuksiin soveltuvilla tekniikoilla	toteuttaa kampauksia eripituisiin hiuksiin monipuolisi-silla ja soveltuvilla tekniikoilla sekä perustelee valinto-jaan	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu, portfolio
Työvälineiden käytön hallinta	käyttää kampauk-sissa ja ehostuk-sissa tavallisimpia työvälineitä ohjeen mukaan	valitsee kampauk-siin ja ehostuksiin sopivat työvälineet ja käyttää niitä	käyttää kampauk-siin ja ehostuksiin monipuolisia ja lopputuloksen kannalta perustel-tuja työvälineitä	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu, portfolio
Koristeen, hiuslisän tai valkin kiinnittäminen	kiinnittää hiuksiin koristeen tai hius-lisän tai valkin tukevasti ohjeen mukaan	kiinnittää hiuksiin koristeen tai hius-lisän tai valkin tukevasti ja asiak-kaalle soveltuvasti	kiinnittää hiuksiin koristeen tai hius-lisän tai valkin tukevasti, huo-maamattomasti ja asiakkaalle sovel-tuvasti	näyttö, harjoitustyöt

Tuotteiden käytön hallinta	käyttää kampaussissa muotoilu- ja viimeistelytuotteita ja ehostukseen sopivia tuotteita ja valitsee niitä ohjeen mukaan	käyttää kampaussissa sopivia muotoilu- ja viimeistelytuotteita ja ehostukseen sopivia tuotteita	käyttää kampaussissa monipuolisesti ja asiakkaalle soveltuvasti muotoilu- ja viimeistelytuotteita, perustelee asiakkaalle kampaamista helpottavien ja tukevien tuotteiden käytön edut, käyttää ehostuksessa monipuolisesti asiakkaalle soveltuvia tuotteita, ottaa huomioon mahdolliset asiakkaan allergiat	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu
Terveysten, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	Noudattaa annettuja ohjeita eikä aiheuta toiminnallaan vaaraa ja toimii oikein onnettomuus-, vaara- ja uhkatilanteissa.	Noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työyhteisönsään huomioon työyhteisön muut jäsenet.	Havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä.	näyttö, asiakaspalvelu

Arvioinnin kohde	Arviointi kriteerit			Arvioinnin toteutus
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3	
	Tutkinnon suorittaja			
Asiakkaan tyylin tukeminen ja muoto-opin hyödyntäminen	käyttää asiakkaan tyylin tukemiseen ja muoto-oppiin liittyvää tietoa hiusten kampaussissa	käyttää tyyliin ja muotoon liittyviä tietoja hiusten kampauksissa ja valitsee kampaussmallin asiakkaalle soveltuvasti	perustelee kampaussmallien valintaan johtaneita päätöksiä tyylin ja muoto-opillisten seikkojen pohjalta	näyttö, harjoitustyöt, asiakaspalvelu, portfolio
Muodin huomioon ottaminen	hyödyntää hiusmuotia kampausta tehdessään	tulkitsee ja toteuttaa hiusmuotia asiakkaan kampauksessa	soveltaa perustellusti hiusmuotia ottaen huomioon asiakkaan toiveet	näyttö, asiakaspalvelu, portfolio
Kampausten ammattikäsitteiden hallinta	käyttää ohjatusti työssään ammattikäsitteitä	käyttää ammattikäsitteitä työssään	käyttää työssään ammattikäsitteitä tilanteeseen sopivasti ja sujuvasti	näyttö, asiakaspalvelu

Tiedon hankinta	Hankkii työskentelynsä tueksi tietoa tavallisimmista hiusalan tietolähteistä ja pystyy hyödyntämään sitä ohjeen mukaan	Hankkii työskentelynsä tueksi tietoa eri ammatti- ja muotilehdistä sekä sähköisistä viestimistä ja hyödyntää sitä	Hankkii itsenäisesti ja monipuolisesti työskentelynsä tueksi tietoa ammatti- ja muotilehdistä sekä sähköisistä viestimistä sekä soveltaa sitä työskentelyynsä asiakkaalle soveltuvasti	harjoitustyöt, portfolio
	Työskentelee ohjautusti alan esteettisten periaatteiden (esim. työympäristön viihtyisyyden tai työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden) mukaisesti.	Työskentelee alan esteettisten periaatteiden (esim. työympäristön viihtyisyyden tai työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden) mukaisesti.	Hyödyntää monipuolisesti työssään alan esteettisiä periaatteita, esim. toimii työympäristön viihtyisyyteen tai työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden edistämiseksi.	näyttö, asiakaspalvelu
	Noudattaa alalla vaadittavia kestävä kehityksen ohjeita ja toimintatapoja.	Noudattaa omaaloitteisesti alalla vaadittavia kestävä kehityksen ohjeita ja toimintatapoja.	Noudattaa itsenäisesti alalla vaadittavia kestävä kehityksen ohjeita ja toimintatapoja ja tuo esille kehittämistarpeita.	asiakaspalvelu

Arvioinnin kohde	Arviointi kriteerit			Arvioinnin toteutus
4. Elinikäisen oppimisen avain-taidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3	
	Tutkinnon suorittaja			
Oppiminen ja on-gelmanratkaisu	Hankkii tietoa ja suunnittelee oman työtään, mutta ei uusissa tilanteissa tai työympäristön muuttuessa tarvit-see ohjausta.	Hankkii tietoa, suunnittelee oman työnsä ja arvioi työnsä onnistumis-ta työn kuluessa, on halukas oppi-maan uutta, toimii saamansa palaut-teen mukaisesti ja selviytyy muuttuvis-ta valintatilanteista oma-aloitteisesti.	Toimii oma-aloitteisesti tiedon-hakijana, suunnit-telee itsenäisesti vastuullaan olevia tehtäviä ja arvioi työnsä onnistumi-sesta sekä perus-telee arviointiaan, oppii mielellään uutta, toimii erilai-sissa tilanteissa itsenäisesti ja käyt-tää vaihtoehtoisia toimintatapoja, etsii mahdollisuuksia kehittämiselleen.	asiakaspalvelu, näyttö

Vuorovaikutus ja yhteistyö	Noudattaa vuorovaikutustilanteisiin annettuja ohjeita toimiessaan omassa oppimis- ja työyhteisössään, tekee vastuullaan olevat tehtävät, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta, pystyy toimimaan erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä ja pyytää tarvittaessa apua muilta.	Toimii tilanteen vaatimalla tavalla omassa oppimis- ja työyhteisössään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, tekee vastuullaan olevat tehtävät huolellisesti ja ryhmän jäsenenä, toimii erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä.	Ilmaisee selkeästi asiansa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja, toimii vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja tasavertaisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä, tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan vaiheen työntekijän.	asiakaspalvelu, näyttö
Ammattietikka	Noudattaa annettuja eettisiä ohjeita, työpaikan sopimuksia ja säädöksiä sekä aikatauluja.	Noudattaa annettuja eettisiä ohjeita, sopimuksia ja säädöksiä sekä aikatauluja.	Toimii opiskelu- ja työyhteisön arvojen, tavoitteiden, eettisten ohjeiden, sopimusten ja säädösten mukaisesti vaihtelevissa tilanteissa sekä noudattaa aikatauluja.	asiakaspalvelu, näyttö
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	Noudattaa työstä annettuja työturvallisuuohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen tai muille, käyttää turvallisesti ohjeen mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä, työskentelee pääsääntöisesti ergonomisesti oikein.	Noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön jäsenten ja työympäristön turvallisuuden, varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden, työskentelee ergonomisesti oikein.	Noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön jäsenten ja työympäristön turvallisuuden, tunnistaa ja tiedottaa havaitsemiaan vaaroista ja riskeistä, käyttää turvallisista, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.	asiakaspalvelu, näyttö

Liite 3. Kuvia opiskelijoiden tekemistä morsiuskokonaisuuksista

